

**Bewakingsassistent zijn in de gevangenis van
Gent. Een onderzoek naar de perceptie van
bewakingsassistenten op hulp- en
dienstverlening in de gevangenis.**

Eindwerk voorgelegd voor het behalen van de graad van Master in de Agogische
Wetenschappen door:

Rosanne Roeland

Academiejaar 2015-2016

Promotor: Dr. Dorien Brosens

Aantal woorden: 13 587

SAMENVATTING

Vrije Universiteit Brussel

Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen

Academiejaar 2015/2016

Naam en voornaam: Rosanne Roeland

Rolnr.: 0500257

KLIN

AO

ONKU

AGOG

Titel van de Masterproef: Bewakingsassistent zijn in de gevangenis van Gent. Een onderzoek naar de perceptie van bewakingsassistenten op hulp- en dienstverlening in de gevangenis.

Promotor: Dr. Dorien Brosens

Samenvatting:

Dit kwalitatief onderzoek vond plaats in samenwerking met de gevangenis van Gent. Als eerste is gekeken naar het takenpakket van de bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent. Ten tweede wil het onderzoek nagaan hoe bewakingsassistenten staan tegenover hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en welke voor- en nadelen zij hieraan linken. Tenslotte wordt gekeken naar het verloop van de samenwerking tussen de hulp- en dienstverleners en het coördinatieteam van de hulp- en dienstverlening (CORT).

Om deze zaken te onderzoeken werden 22 semi-gestructureerde interviews afgenomen met penitentiaire bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent. De deelnemende respondenten werden op voorhand geselecteerd zodat er een differentiatie was in geslacht, rang, aantal jaren dienst en het team/de dienst waarop de bewakingsassistent actief is. Via grondige kwalitatieve analyse kwamen volgende resultaten naar voor.

De taken van de bewakingsassistent gaan verder dan enkel het garanderen van de veiligheid en blijken te verschillen van dienst tot dienst. Het ondersteunen van gedetineerden binnen hun hulp- en dienstverleningstraject beschouwen vele bewakingsassistenten eveneens als hun taak.

De meerderheid van de bewakingsassistenten bleek positief te staan tegenover hulp- en dienstverlening. Diverse voordelen van het hulp- en dienstverleningsaanbod kwamen naar voor waaronder: het hebben van een bezigheid voor de gedetineerden, de mogelijkheid bieden aan gedetineerden om te werken, iets bij te leren en de creatie van dynamische veiligheid binnen de muren. Ook een aantal nadelen werd aangekaart zoals: lange wachttijden alvorens de gedetineerden geholpen worden, de kostprijs voor de gevangenis en de samenleving en de veiligheid die in het gedrang komt.

Over de samenwerking met het CORT waren de bewakingsassistenten tevreden, maar aan de communicatie tussen beiden dient gewerkt te worden. Het beleid dient in te zetten op een betere afstemming tussen het aanbod binnen de muren en het aanbod buiten de gevangenis. Verder gelijkaardig onderzoek in andere gevangenissen is aangewezen.

DANKWOORD

De vier jaar durende opleiding tot agoog was een avontuur om nooit te vergeten. Het waren vier zeer leerrijke jaren, waarin ik tal van boeiende mensen heb ontmoet en mezelf verder heb ontwikkeld tot de persoon die ik nu ben. Het schrijven van deze masterproef is een mooie afsluiter van dit traject dat ik zeker niet alleen tot een goed einde had kunnen brengen.

Ten eerste wil ik graag mijn promotor en begeleidster, Dorien Brosens, bedanken voor de steun en de goede samenwerking. Zij stond altijd klaar om mij met raad en daad bij te staan en mijn werk van constructieve feedback te voorzien. Zij heeft er mee voor gezorgd dat ik mijn thesis tot een goed einde heb kunnen brengen.

Ik wil eveneens mijn vriend bedanken die mij gedurende het hele thesistrject en de rest van mijn studie altijd heeft gesteund. Ook mijn vrienden en familie stonden gedurende mijn gehele opleiding steeds klaar voor mij en waren er altijd om mij de nodige warmte en liefde te geven. In het bijzonder wil ik ook nog eens mijn ouders bedanken. Zij hebben het mogelijk gemaakt dat ik sta waar ik nu sta en hebben elke stap van dit traject van nabij gevolgd.

Mijn thesis heb ik gemaakt in samenwerking met de gevangenis van Gent. Ook binnen de gevangenis kon ik voortdurend terecht bij een aantal mensen die zeker hun steentje hebben bijgedragen aan dit thesistrject. Zo wil ik graag mijn dank betuigen aan de beleidscoördinator van de hulp- en dienstverlening, Koenraad Polfliet, voor het opvolgen van de verschillende fases van deze thesis en om er telkens voor te zorgen dat ik vlot in de gevangenis mijn werk kon doen. Ook Eddy Cornelis en Kenny Swartele hebben mij tijdens het afnemen van de interviews zeer goed begeleid en ontvangen, waarvoor mijn dank.

Tenslotte bedankt aan alle respondenten die de tijd hebben genomen voor het afleggen van een interview en aan alle mensen die verder hun steentje hebben bijgedragen aan deze thesis. Het was hard werken om tot een mooi resultaat te komen, maar ik had het zeker niet gekund zonder de steun en medewerking van al deze mensen.

INHOUDSTAFEL

1	Probleemstelling	1
2	Literatuurstudie	3
2.1	Achtergrondinformatie over penitentiair bewakingspersoneel	3
2.1.1	Opleiding tot penitentiair bewakingsassistent en hun takenpakket	4
2.2	Relatie tussen penitentiair bewakingspersoneel en gedetineerden	4
2.2.1	Verhouding tussen bewakingsassistenten en gedetineerden	4
2.2.2	De invloed die bewakingsassistenten hebben op de gedetineerden	6
2.3	Perceptie penitentiair bewakingspersoneel t.a.v. hulp- en dienstverlening	6
2.3.1	Positieve effecten van deelname aan hulp- en dienstverleningsactiviteiten	6
2.3.2	Hulp- en dienstverlening kort in beeld	6
2.3.3	Draagvlak	8
3	Conclusie	9
4	Data en Methode	10
4.1	Algemeen onderzoeksopzet	10
4.1.1	Onderzoeksvragen	10
4.1.2	Dataverzamelingsmethode	11
4.2	Respondenten	11
4.2.1	Setting	13
4.3	Materiaal	13
4.4	Analyseprocedure	13
5	Onderzoeksresultaten	15
5.1	Taken van een penitentiair bewakingsassistent in de gevangenis van Gent	15
5.1.1	Algemene taken van de bewakingsassistenten in Gent	15
5.1.2	Relatie tussen penitentiair bewakingspersoneel en gedetineerden	16
5.1.3	Specifieke taken aangaande hulp- en dienstverlening	17
5.2	Visie van de penitentiaire bewakingsassistenten op hulp- en dienstverlening in de gevangenis van Gent	19
5.2.1	Voordelen hulp- en dienstverlening	19
5.2.2	Nadelen hulp- en dienstverlening	21
5.3	Verloop samenwerking bewakingsassistenten en hulp- en dienstverleners in de gevangenis van Gent	25
6	Discussie en conclusie	28
6.1	Discussie	28

6.1.1	Beperkingen eigen onderzoek.....	31
6.2	Aanbevelingen voor verder onderzoek	31
6.3	Praktische en beleidsaanbevelingen	32
6.3.1	Aanbevelingen voor de praktijk.....	32
6.3.2	Beleidsaanbevelingen	33
6.4	Conclusie.....	33
7	Bibliografie	35
8	Bijlagen	39
8.1	Bijlage 1: Interviewschema	39
8.2	Bijlage 2: Niet ingevulde informed Consent	42
8.3	Bijlage 3: Labelschema.....	43
8.4	Bijlage 4: Interview Respondent 1.....	44

1 PROBLEEMSTELLING

Om een kwaliteitsvolle hulp- en dienstverlening (d.w.z. een aanbod aan arbeid, cultuur, educatie, gezondheid, sport en welzijn) te garanderen binnen de gevangeniscontext, is de medewerking van een veelheid aan organisaties binnen en buiten de gevangenis vereist. Het beleid biedt een kader aan om er voor te zorgen dat deze organisaties op een zo efficiënt mogelijke manier samen werken (Klasbak, 2013). Het strategisch plan van de Vlaamse Gemeenschap betreffende hulp- en dienstverlening aan gedetineerden uit 2000 (Interdepartementale commissie hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, 2000) en later het hierop volgende decreet m.b.t. hulp- en dienstverlening aan gedetineerden uit 2013 (Vlaamse Overheid, 2013) schetsen dit kader.

Om een goede implementatie van het strategisch plan in elke Vlaamse gevangenis te garanderen, worden aanpassingen en flexibiliteit verwacht van het gevangenispersoneel, waaronder de penitentiaire bewakingsassistent (Vanherk & Paterson, 2011). De percepties van de mensen die leven en werken in de gevangenis, zijn van grote invloed op de situatie binnen de muren (Molleman & Leeuw, 2012). Bewakingsassistenten staan dicht bij de gedetineerden dan eender wie en hun visie op hulp- en dienstverlening dient gehoord te worden (Stohr et al., 2012). De manier waarop bewakingsassistenten kijken naar hulp- en dienstverlening, zal bijdragen tot het ontwikkelen en voeren van een zo goed mogelijk beleid voor alle betrokken partijen binnen de gevangeniscontext (Molleman & Leeuw, 2012).

Initieel wordt in wetenschappelijk onderzoek de rol van penitentiaire bewakingsassistenten onvoldoende erkend. Gevangenisbewaarders worden dan enkel op een stereotype manier voorgesteld, zonder dat er effectief onderzoek wordt verricht naar hun profiel en manier van werken (Tournel, 2014). Het is sinds de laatste 25 jaar, dat er vanuit de onderzoekswereld meer rekening wordt gehouden met de visie van de bewakingsassistenten naast die van de gedetineerden (Cullen, Latessa, Burton & Lombardo, 1993). Omdat bewakingsassistenten een essentiële rol uitoefenen op het vlak van veiligheid en het laten slagen van het beleid binnen de gevangeniscontext is het opmerkelijk dat naar hun visie en manier van werken in België nog amper onderzoek wordt gedaan (Tournel, 2014).

Ook buiten België is het onderzoek eerder beperkt, maar hier komt de laatste jaren stilaan verbetering in. In de Verenigde Staten is reeds een aantal lokale onderzoeken gevoerd die de attitudes van bewakingsassistenten op professioneel vlak in kaart brengen en eveneens focussen op gedragsmatige componenten. Een lacune in deze onderzoeken is dat er minder aandacht is voor de taken die de gevangenisbewaarders concreet verrichten binnen de gevangenis en voor wat zij betekenen voor de werking van de gevangenis. Deze studies werden in de VS ook vrij lokaal uitgevoerd en vormen dus niet altijd een goede bron om gevangenissen onderling te gaan vergelijken (Tournel, 2014). Eveneens omtrent de relaties en verhoudingen tussen bewakingsassistenten en gedetineerden zijn er op enkele onderzoeken uit het Verenigd Koninkrijk na, amper data beschikbaar (Liebling, Price & Elliott, 1999).

Deze masterproef wil inspelen op de onderzoeksleemte omtrent de perceptie van bewakingsassistenten betreffende hulp- en dienstverlening in Vlaanderen. Hoe staan bewakingsassistenten tegenover hulp- en dienstverlening en wat zijn hun ervaringen hiermee? Dit onderzoek vangt aan met een literatuurstudie om een achtergrond aan te bieden over bewakingsassistenten en hun rol binnen hulp- en dienstverlening. Vervolgens komen de onderzoeksmethode en resultaten aan bod. Het onderzoek eindigt met een conclusie en discussie, waarin een antwoord op de vooropgestelde onderzoeksvragen wordt gegeven en aanbevelingen voor beleid en praktijk worden gedaan.

2 LITERATUURSTUDIE

2.1 ACHTERGRONDINFORMATIE OVER PENITENTIAIR BEWAKINGSPERSONEEL

De voornaamste redenen om bewakingsassistent te worden zijn de volgende: de goede verloning en werkzekerheid. Een minderheid geeft aan een verschil te willen maken en nog enkelen beginnen aan de opleiding omwille van hun fascinatie voor alles wat gerelateerd is aan criminaliteit. Velen komen ook gewoon per toeval in de job terecht (Crawley, 2004).

De achtergrond, werk-gerelateerde attitudes en werklast van penitentiaire bewakingsassistenten zijn relevant voor hun gedrag en houding, dus ook voor hoe zij omgaan met gedetineerden (Beijersbergen, Dirkzwager, Molleman, van der Laan & Nieuwbeerta, 2013).

Betreffende de *achtergrond* van penitentiaire bewakingsassistenten en welke invloed zaken als geslacht, leeftijd, educatie en aantal jaren in dienst hebben op de manier waarop de bewakingsassistenten omgaan met de gedetineerden en staan tegenover hulp- en dienstverlening, zijn de resultaten gemengd (Beijersbergen et al., 2013). Uit een onderzoek van Farkas (1999) en uit een recenter onderzoek van Tewksbury & Mustaine (2008) blijkt bijvoorbeeld dat vrouwelijke bewakingsassistenten zich sneller positief opstellen tegenover hulp- en dienstverlening en het werken rond rehabilitatie. Andere bronnen, waaronder de studie van Lambert & Hogan (2008 in Beijersbergen et al., 2013), geven dan weer aan niet zozeer een verschil te zien naar geslacht toe. De studie van Beijersbergen en collega's (2013) concludeert dat in gevangenis waar voornamelijk vrouwelijke officiers, hoger opgeleide bewakingsassistenten, oudere bewakers en bewakingsassistenten met ofwel een kort ofwel een lang aantal jaren in dienst werken, zij de gedetineerden met meer respect behandelen en een positievere relatie hebben met hen.

Tot voor de jaren '80 werd in wetenschappelijk onderzoek binnen het gevangeniswezen de rol van de bewakingsassistent genegeerd of sterk onderschat (Tournel, 2014). Vroeger werden bewakingsassistenten door geleerden vaak bestempeld als gevoelloze mensen die niet echt interesse hadden in het welzijn van de gedetineerden over wie zij supervisie hadden (Hemmens & Stohr, 2000). Dit beeld leefde trouwens niet enkel binnen het wetenschappelijk werk, maar gold ook voor de overgrote meerderheid van de samenleving. Later wetenschappelijk werk besteedt meer aandacht aan de diversiteit binnen de bewakingsassistenten, de psychologische en fysieke aspecten van het werk, de grote diversiteit binnen de gevangenispopulatie, het gevangeniswerk en dergelijke zaken (Tournel, 2014).

Naar Europese maatstaven is er in België een hoge inzet aan bewakingspersoneel (Van Poecke, 2009). In verschillende Europese landen wordt de afgelopen jaren gesnoeid binnen het personeel in de gevangenis. Ook in België moet er 10 % bespaard worden op het gevangenispersoneel (Gevangenis Gent, 2014).

2.1.1 Opleiding tot penitentiair bewakingsassistent en hun takenpakket

De voornaamste taak van een penitentiair bewakingsassistent is in de eerste plaats het garanderen van de veiligheid binnen de gevangenis en het zorgen voor een vlot verloop van de dagelijkse activiteiten van gedetineerden (Hellemans, Aertsen, & Goethals, 2008). Hun rol gaat echter verder dan dit. Wanneer we kijken naar de jobomschrijving behoren ook volgende zaken tot hun takenpakket: de gedetineerden hulp bieden bij het omgaan met het feit dat zij zich in de gevangenis bevinden, activiteiten waaraan gedetineerden deelnemen overzien, hulp bieden bij hun rehabilitatie en ze steun en advies aanreiken, controle en orde bewaren en ervoor zorgen dat de gevangenis een veilige omgeving is, doorzoeken van cellen en andere ruimten indien nodig (Liebling et al., 2011).

De voorwaarden waaraan je in België moet voldoen om als penitentiair bewakingsassistent te kunnen werken en de opleiding te mogen volgen zijn beperkt: een bewakingsassistent moet minimum 21 jaar zijn en de Belgische nationaliteit hebben, een diploma is geen vereiste. Er zijn wel selectieproeven waar de penitentiaire beambten geslaagd voor moeten zijn. Deze proeven testen onder andere de mate van stressbestendigheid, de communicatieve vaardigheden en het vermogen om in team te werken (Selor, n.d.). De duur van de basisopleiding van bewakingsassistenten is al een aantal keer verlengd en bedroeg in 2007 3 maanden. Het verlengen van de opleiding was een goede zaak, aangezien de oorspronkelijke opleiding, die slechts 2 weken duurde, onvoldoende bleek te zijn. Er is nog ruimte voor verbetering (Van Poecke, 2009), in Vlaanderen is er nood aan een betere opleiding en meer bijscholing voor de penitentiaire bewakingsassistenten om de professionaliteit te verhogen (Loyens, 2004). Zo zijn mogelijke werkpunten: het oprichten van een echte penitentiaire school, een betere aansluiting van het klassieke onderwijs naar dit soort van arbeidsmarkt, enzovoort (Van Poecke, 2009).

2.2 RELATIE TUSSEN PENITENTIAIR BEWAKINGSPERSONEEL EN GEDETINEERDEN

Bewakingsassistenten die nieuw zijn in het vak of aan de opleiding beginnen, hebben vaak eenzelfde vertekend beeld zoals men heeft in de samenleving. Zo denken zij dat er geweld is in de gevangenis en het hun taak is om de gedetineerden veilig 'opgesloten' te houden, zonder dat ze er al teveel mee in contact moeten komen. Deze bewakingsassistenten zien de gedetineerden als een 'andere' populatie die zij in bedwang moeten houden (Crawley, 2013). De band die bewakingsassistenten al dan niet ontwikkelen met de gedetineerden waarvoor zij 'verantwoordelijk zijn', maakt nochtans een groot deel uit van het goed beoefenen van de job als bewakingsassistent (Liebling et al., 2011).

2.2.1 Verhouding tussen bewakingsassistenten en gedetineerden

Zowel academici als de mensen die werken in de gevangenis zijn het eens over het feit dat één van de centrale zaken binnen de gevangeniscontext de verhouding is tussen gedetineerden en bewakingsassistenten (Crewe, 2011). De relatie tussen gedetineerden en hun bewakers vormt namelijk een belangrijk element betreffende de werking van de gevangenis en binnen het creëren

van een stabiele en rustige situatie binnen de muren (Liebling, Price & Elliot, 1999). Desondanks is er tot nu toe nog bitter weinig onderzoek verricht naar enerzijds deze relatie tussen gedetineerden en bewakingsassistenten en anderzijds de invloed die deze relatie heeft op de omstandigheden en organisatiecultuur in een gevangenis (Molleman & Leeuw, 2012).

Het is bij het bestuderen van de verhouding tussen bewakingsassistenten en gedetineerden erg belangrijk om de twee centrale componenten binnen het werk van een bewakingsassistent steeds in rekening te brengen, namelijk enerzijds het bewaren van rust en het bewaken van de veiligheid en anderzijds ook de discretie die zij moeten hanteren binnen hun job (Liebling, Price & Elliot, 1999). Net omdat voor bewakingsassistenten het bewaren van veiligheid steeds boven het ondersteunen van een gedetineerde binnen zijn rehabilitatie staat, is het vaak moeilijk om een positieve relatie met de gedetineerden te ontwikkelen (Crawley, 2004). Relaties tussen bewakingsassistenten en gedetineerden worden zelden expliciet benoemd of erkend. Binnen de gevangeniscontext zijn zowel de gedetineerden als het personeel zich echter erg bewust van deze relaties. Het gaat om machtsverhoudingen onderling en het uitdagen en misbruiken van die macht in sommige gevallen (Liebling, Price & Elliot, 1999). Voor de gedetineerden zelf, kan een goede relatie met de bewakingsassistenten een verschil maken: bijvoorbeeld kleine privileges die ze daardoor ontvangen of een goede evaluatie (Crewe, 2011).

In een vroegere studie van Dilulio (1987) en opnieuw in een artikel van Molleman & Leeuw (2012) vinden we terug dat er drie soorten benaderingen zijn van de bewakingsassistenten naar de gedetineerden toe. Ten eerste hebben we het controle-model. Binnen dit model hanteert het personeel extreem strenge regels naar de gedetineerden toe en is er een afstandelijke communicatie. Binnen het tweede model: het verantwoordelijkheids-model, gaan de bewakingsassistenten meer informele contacten aan met de gedetineerden en hanteren zij minder snel straffen en sancties. Het derde model is het consensueel model. Dit model bevindt zich tussen de twee vorige modellen.

Volgens recent onderzoek in het Verenigd Koninkrijk is er, in tegenstelling tot vroeger, niet langer een grote barrière tussen gedetineerden en bewakingsassistenten en is er slechts een beperkt aantal gedetineerden dat bewakingsassistenten ziet als de vijand (Crewe, 2011). In een onderzoek dat uitgevoerd is in de gevangenis van Tilburg, geven medewerkers aan plezier te ervaren in de omgang met gedetineerden tijdens hun werk. Werknemers voelen zich eveneens betrokken bij de gedetineerden en geven aan dat zij het gevoel hebben dat de gedetineerden hen vertrouwen en waarderen (Beyens & Boone, 2013).

2.2.2 De invloed die bewakingsassistenten hebben op de gedetineerden

De gevangenis is een gesloten omgeving waar niet zomaar iedereen toegang tot heeft (Bennet, Crewe & Wahadin, 2012). Als gevolg hiervan kunnen mensen die een zekere macht uitoefenen binnen dit kader, zoals de bewakingassistenten, een positieve of negatieve invloed uitoefenen op de gedetineerden (Bennet et al., 2012). De relatie tussen het personeel en de gedetineerden staat centraal binnen de garantie van een stabiel regime in de gevangenis en is eveneens van groot belang voor het rehabilitatieproces van gedetineerden (Crewe, 2011).

2.3 PERCEPTIE PENITENTIAIR BEWAKINGSPERSONEEL T.A.V. HULP- EN DIENSTVERLENING

2.3.1 Positieve effecten van deelname aan hulp- en dienstverleningsactiviteiten

In Engeland is er een onderzoek gedaan naar de invloed van sportactiviteiten op het re-integratieproces van jonge mannen tussen de 19 en 21 jaar. Uit dit onderzoek kwamen verschillende positieve effecten van deelname aan sportactiviteiten in de gevangenis naar voor. Zo was er onder andere een positieve invloed op het dagelijkse reilen en zeilen in de gevangenis en op het gedrag van de gedetineerden die deelnamen. Ook droeg het positief bij aan hun manier van denken en aan het leren omgaan met de gepleegde misdaad (Meek & Lewis, 2014). Een onderzoek dat gevoerd werd in Ohio toont dan weer aan dat goede educatieve programma's en een goede begeleiding naar werk toe een positieve invloed hebben op recidivisme. Uit dit onderzoek blijkt dat de ex-gedetineerden uit de testpopulatie later of zelfs helemaal niet meer terugkeerden naar de gevangenis (Sedgley, Scott, Williams & Derrick, 2010). Tournel haalt in haar onderzoek als good practice aan dat er in verschillende Vlaamse gevangenissen een goede samenwerking is uitgebouwd met de VDAB en dat dit positief is voor de arbeidspositie van gedetineerden na hun vrijlating. Naast de positieve invloed voor de gedetineerden wordt in het onderzoek van Sedgley en collega's (2010) vooral ook de positieve invloed voor de gevangenis aangehaald, meer bepaald het financiële aspect. Doordat er minder gedetineerden terugkeren of ze later terugkeren naar de gevangenis, bespaart dit de staat en de gevangenis kosten. Een andere good practice aangaande hulp- en dienstverlening is de goede samenwerking met de reguliere bibliotheek die in diverse gevangenissen in Vlaanderen reeds is uitgebouwd. Door deze samenwerking is er een uitgebreid aanbod aan boeken beschikbaar in de gevangenis en zijn er tevens boeken voor anderstalige gedetineerden zodat zij niet uit de boot vallen (Tournel & Snacken, 2009).

2.3.2 Hulp- en dienstverlening kort in beeld

De missie van de Vlaamse regering met betrekking tot hulp- en dienstverlening aan gedetineerden luidt als volgt: 'De Vlaamse gemeenschap waarborgt het recht van alle gedetineerden en hun directe sociale omgeving op een integrale en kwaliteitsvolle hulp- en dienstverlening zodat ze zich kunnen ontplooiën in de samenleving' (Belgisch Staatsblad, 2013). De hulp- en dienstverlening strekt zich uit over 6 domeinen: arbeid, cultuur, educatie, gezondheid, sport en welzijn (Polfliet, 2009).

Het is belangrijk dat elke gevangenis beschikt over een goed uitgebouwde hulp- en dienstverlening. De gedetineerde behoudt immers alle fundamentele grondrechten van een gewone burger, op het recht op vrijheid na (Interdepartementale commissie hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, 2000). Het perspectief dat gedetineerden het recht op maatschappelijke hulp- en dienstverlening blijven houden ondanks hun opsluiting heeft in Vlaanderen, net zoals in de Europese wetgeving, een stevige basis (Vanherk & Paterson, 2011).

Het strategisch plan omtrent hulp- en dienstverlening aan gedetineerden heeft intussen zijn weg gevonden in alle gevangenissen in Brussel en Vlaanderen (Polfliet, 2009). In al deze gevangenissen is er vandaag de dag een gedifferentieerd aanbod aan hulp- en dienstverlening uitgebouwd (Strategisch Plan, 2015-2020). Elke gevangenis beschikt over een beleidsmedewerker van de Vlaamse overheid die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het strategisch plan en de inhoudelijke coördinatie van hulp- en dienstverlening binnen de gevangenis. Er is ook één beleidsmedewerker voor de 3 Brusselse gevangenissen (Polfliet, 2009). Toch zijn er nog werkpunten in het aanbod en is het belangrijk dat het beleid zichzelf blijft uitdagen op vlak van effectiviteit en efficiëntie. De gevangenispopulatie in de Belgische gevangenissen is zeer divers en omvatte in 2014 meer dan 120 verschillende nationaliteiten (Federale Overheidsdienst Justitie, 2014). Dit brengt extra uitdagingen met zich mee (Vanherk & Paterson, 2011).

Onderscheid tussen justitie en de Vlaamse Gemeenschap.

Binnen het hulp- en dienstverleningsnetwerk van een gedetineerde, zijn actoren actief die zich bevinden op twee grote domeinen nl. de Federale Overheidsdienst Justitie en de Vlaamse Gemeenschap (Tomme, Voets & Verhoest, 2011). De hulp- en dienstverlening van de Vlaamse Gemeenschap aan gedetineerden situeert zich op het beleidsdomein van welzijn, gezondheidszorg, onderwijs, werk, cultuur en sport (Polfliet, 2009). Het gevangeniswezen zelf is dan weer een federale bevoegdheid en valt onder de Federale Overheidsdienst Justitie (FOD). De penitentiaire bewakingsassistenten situeren zich binnen de Federale Overheidsdienst Justitie. Aangezien zij instaan voor de veiligheid binnen de gevangenis, spelen zij een belangrijke rol binnen de samenwerkingsverbanden. Binnen de FOD is het directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen (DG EPI) verantwoordelijk voor alle penitentiaire inrichtingen (Tomme et al., 2011).

Om een goede samenwerking tussen beide spelers zo goed mogelijk te garanderen is er het strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden met als doel een geïntegreerd beleid te creëren inzake hulp- en dienstverlening over de verschillende beleidsdomeinen heen (Polfliet, 2009).

Het vinden van een juist evenwicht in de samenwerking en in de onderlinge verhoudingen tussen de diverse gemeenschapsactoren enerzijds en de justitiële actoren anderzijds is een permanente uitdaging. Het planningsteam maatschappelijke dienstverlening dient daar als overlegorgaan een antwoord op te bieden (Polfliet, 2009).

2.3.3 Draagvlak

De organisatiecultuur binnen een instelling is belangrijk voor wat er aan de gang is binnen die omgeving. Leaders die onbewust omspringen met die organisatiecultuur, gaan minder vaak slagen in hun opzet. Het is ook belangrijk dat leden van de organisatie, in dit geval het gevangenispersoneel, de organisatiecultuur en gebruikte methodieken goed begrijpen opdat er zich zo min mogelijk negatieve effecten zullen voordoen (Stohr et al., 2012). Het is nodig om de low-level workers voldoende inspraak te bieden omdat zij zich echt op het werkveld bevinden (Molleman & Leeuw, 2012).

Het succes van een organisatie rust in vele gevallen op de schouders van het personeel (Lambert & Paoline, 2010). Eerder onderzoek heeft reeds aangehaald hoe belangrijk de rol is van bewakingsassistenten en personeel in het algemeen binnen de realisatie van innovaties in het gevangeniswezen en het strafrechtbeleid (Vuelo & Kruttschnitt, 2008).

De percepties van de mensen die leven en werken in de gevangenis zijn essentiële indicatoren om de stand van zaken in de gevangenis goed weer te geven en te begrijpen (Molleman & Leeuw, 2012). Verschillende academici tonen aan dat de medewerking van de mensen die in de gevangenis werken, waaronder de penitentiaire bewakingsassistenten belangrijk is om doelen als veiligheid, een goede behandeling van gedetineerden en re-integratie te bewerkstelligen. (Molleman & Leeuw, 2012). Zo zijn organisatoren van hulp- en dienstverleningsactiviteiten vaak afhankelijk van de bereidheid van de bewakingsassistenten om activiteiten vlot te kunnen laten doorgaan. Zo is het bijvoorbeeld de taak van de bewakingsassistenten om gedetineerden op tijd te verzamelen in een lokaal voor een activiteit (Tournel & Snacken, 2009).

De invloed die bewakingsassistenten hebben op de gedetineerden, kan sterk verschillen van persoon tot persoon. Bewakingsassistenten die stereotiep naar gedetineerden kijken en ze allemaal zien als personen die enkel en alleen maar gestraft moeten worden, kunnen een negatieve invloed uitoefenen op gedetineerden, zeker binnen het kader van hulp- en dienstverlening. Bewakingsassistenten die gaan kijken naar het individu dat voor hen staat, kunnen dan weer een positieve en stimulerende invloed hebben (Bennet et al., 2012). Een onderzoek dat gevoerd werd in opdracht van de Vlaamse Overheid in het kader van het 'Eindrapport evaluatie strategisch plan hulp- en dienstverlening' van Hellemans en collega's, haalt eveneens aan dat bewakingsassistenten uiteenlopende houdingen aannemen t.a.v. de gedetineerden wanneer zij hen moeten begeleiden naar een activiteit van de hulp- en dienstverlening. Vooral wanneer een gedetineerde aarzelt of weigert om te gaan, kan het cruciaal zijn dat een bewakingsassistent hem/haar stimuleert om te gaan. Het onderzoek heeft echter niet duidelijk aangetoond of bewakingsassistenten bereid zijn om de gedetineerden te stimuleren tot deelname of zich eerder onverschillig opstellen. (Hellemans, Aertsen, & Goethals, 2008). Aangezien bewakingsassistenten het dichtst bij de gedetineerden staan, kunnen zij een sensibiliserende rol vervullen in het kader van de hulp- en dienstverlening (Tournel & Snacken, 2009).

Om het hulp- en dienstverleningsaanbod vlot te kunnen integreren in de gevangenis wordt flexibiliteit verwacht van het personeel. Er vormt zich een lichte bedreiging op het vlak van de bewakingsassistenten. Deze hebben namelijk als hoofddoel het garanderen van veiligheid in de gevangenis en hoe pak je dat aan wanneer het aantal activiteiten, het aantal externen in de gevangenis, de beweging van de gedetineerden en dergelijke zaken toenemen? (Vanherk & Paterson, 2011). Wanneer het personeel zich tevreden voelt over de gang van zaken binnen de gevangenis zullen zij zich sneller behulpzaam en ondersteunend opstellen naar het beleid toe (Molleman & Leeuw, 2012). Het is daarom belangrijk dat het beleid het personeel toelaat om een stem te hebben in de organisatie van de hulp- en dienstverlening (Vanherk & Paterson, 2011).

De politieke en maatschappelijke veranderingen die het gevangeniswezen heeft ondergaan de laatste jaren zijn van invloed op de bewakingsassistenten. Hun job bestaat niet enkel meer uit het garanderen van veiligheid en het bewaken en controleren van gedetineerden, ze vervullen daarnaast ook een belangrijke sociale rol via hun interacties met de gedetineerden (Tournel, 2014).

Veiligheid blijft één van de kernopdrachten van het gevangeniswezen en dient voor een groot deel bewaakt te worden door de penitentiaire bewakingsassistenten. Onder veiligheid vallen zowel interne als externe veiligheid. Hiermee wordt bedoeld: zowel de fysieke integriteit van personen en de preventie van vernieling of vervreemding van roerende of onroerende goederen (interne veiligheid) als de bescherming van de samenleving door het voorkomen van nieuwe incidenten met gedetineerden en het verzekeren van hun bewaring (externe veiligheid) (Maes, 2009).

De Vlaamse gemeenschap blijft binnen de realisatie van een hulp- en dienstverleningsaanbod in de gevangenis sterk afhankelijk van wat er zich binnen de muren afspeelt. Zo zal het implementeren van bepaalde vormen van hulp- en dienstverlening een grote invloed hebben op de taken van het personeel. Het is belangrijk rekening te houden met hun mening en of alle personeelsleden wel in een zelfde snelheid evolueren en zich aanpassen (Polfliet, 2009).

3 CONCLUSIE

Op basis van deze literatuurstudie kan geconcludeerd worden dat onderzoek naar de perceptie van bewakingsassistenten op hulp- en dienstverlening in Vlaanderen zo goed als onbestaande is. Er zijn slechts enkele onderzoeken uitgevoerd op Brits grondgebied waarbij de visie van bewakingsassistenten werd betrokken. Onderzoek hiernaar in Vlaanderen is er nog amper. Deze literatuurstudie toont echter aan hoe belangrijk de visie van het personeel, in het bijzonder van de bewakingsassistenten, is binnen de ontwikkeling van een goede hulp- en dienstverlening voor gedetineerden. Bewakingsassistenten kunnen namelijk een positieve invloed hebben op de gedetineerden om hun deelname te bevorderen, maar eveneens een negatieve invloed. Ook is gebleken dat de taak van bewakingsassistenten verder gaat dan het garanderen van veiligheid alleen. Ze moeten dus gehoord worden wanneer er een beleidskader omtrent hulp- en dienstverlening wordt ontwikkeld.

4 DATA EN METHODE

4.1 ALGEMEEN ONDERZOEKSOPZET

4.1.1 Onderzoeksvragen

Vanuit de literatuurstudie en de probleemstelling, kwam een aantal onderzoeksvragen naar voor, die hier verder worden uitgediept.

Hoofdvraag 1: Wat zijn de taken van een penitentiair bewakingsassistent in de gevangenis van Gent?

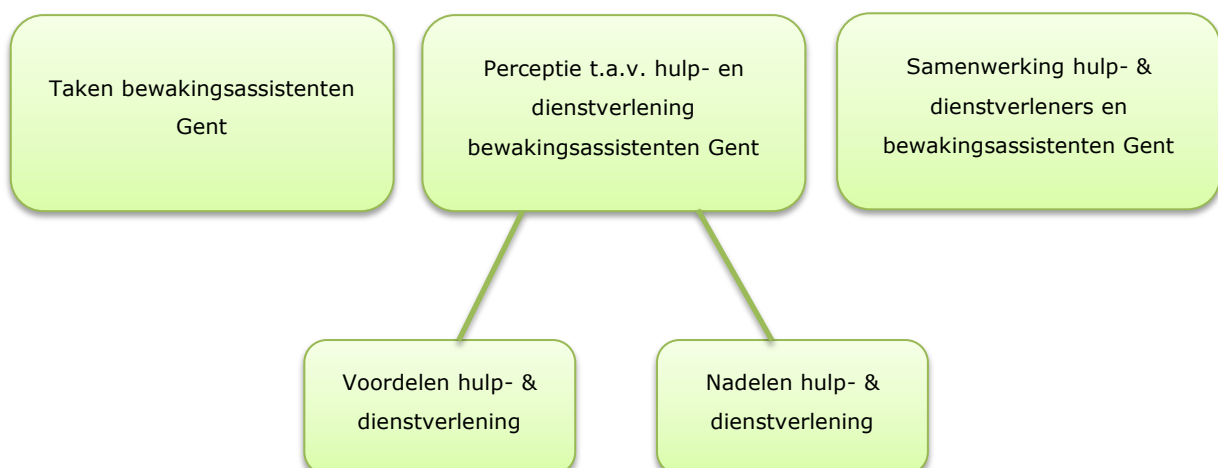
Hoofdvraag 2: Hoe staan penitentiare bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent tegenover hulp- en dienstverlening voor gedetineerden?

Subvraag 1: Welke voordelen zien bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent in het inrichten van hulp- en dienstverlening voor gedetineerden?

Subvraag 2: Welke nadelen zien bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent in het inrichten van hulp- en dienstverlening voor gedetineerden?

Hoofdvraag 3: Hoe verloopt de samenwerking tussen de hulp- en dienstverleners en de bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent?

Figuur 1. Conceptueel Model Onderzoeksvragen.

4.1.2 Dataverzamelmethode

Het doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in de perspectieven van bewakingsassistenten betreffende hulp- en dienstverlening in de gevangenis van Gent. Het onderzoek kwam er op vraag van de hulp- en dienstverleners van de gevangenis.

Om de resultaten te bekomen, werden bewakingsassistenten uit de gevangenis van Gent bevroegd door middel van individuele semi-gestructureerde interviews. Hiervoor werd een kwalitatief semi-gestructureerd interviewschema opgesteld (zie bijlage 1). Bij deze vorm van interviewen liggen de topics vast, maar is er ruimte om bijvragen te stellen of dieper in te gaan op bepaalde antwoorden van de respondenten (Baarda, Van de Hulst & De Goede, 2012).

Er werden in totaal 22 interviews afgenomen die tussen de 20 en 50 minuten hebben geduurd, de tijdsduur varieerde per respondent. Normaal gezien zouden er 25 interviews worden afgenomen, maar twee mensen hebben afgehaakt omwille van organisatorische redenen en een derde respondent vond het onderzoek niet voldoende anoniem en besloot daarom niet langer deel te nemen. Het afnemen van de interviews vond plaats tijdens 2 weekends in februari 2016 in de gevangenis van Gent. Er werd gevraagd om de interviews af te nemen in het weekend omdat het dan gemakkelijker was voor de deelnemers om zich even vrij te maken voor de duur van het interview. Het afnemen van de interviews ging door in een klein lokaal in de gevangenis waar we in alle rust het gesprek konden voeren.

Bij aanvang van de interviews werd telkens nog eens duidelijk het doel van het onderzoek uitgelegd aan de deelnemende respondent en werd ook aangegeven dat er na afloop van het onderzoek een soort van briefing zou komen, zodat de respondenten op de hoogte werden gebracht van de bekomen resultaten. Ook werd de anonimiteit gegarandeerd en de informed consent (zie bijlage 2) ondertekend door zowel de respondent als de onderzoeker bij aanvang van het interview. Er werd duidelijk aan de respondenten meegegeven dat ze volledig vrij waren in hun antwoorden en eender welk antwoord zou worden gerespecteerd. Na afname van het interview konden de respondenten nog vragen stellen indien dit gewenst was en kregen zij als bedanking voor hun deelname een doosje chocolade mee.

4.2 RESPONDENTEN

De doelgroep van dit onderzoek waren bewakingsassistenten binnen de gevangenis van Gent. Omdat er specifiek met de gevangenis van Gent een samenwerking werd aangegaan, bracht mijn promotor mij reeds in 2015 in contact met Koenraad Polfliet, beleidscoördinator van de hulp- en dienstverlening binnen de gevangenis van Gent. Bij vragen omtrent deze thesis, stond Koenraad Polfliet steeds ter beschikking om mij hierin zo goed mogelijk te ondersteunen.

Aangezien er niet zomaar de gevangenis kon worden binnen gestapt om zelf respondenten te rekruteren, was Koenraad Polfliet dan ook mijn eerste aanspreekpunt voor het werven van respondenten voor mijn onderzoek. Er werd gevraagd om door te geven hoeveel respondenten

zouden moeten deelnemen aan het onderzoek en eveneens om een lijst met criteria op te stellen waaraan deze respondenten moesten voldoen. Om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van hoe de bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent kijken naar de hulp- en dienstverlening, werd ervoor gekozen om een zo heterogeen mogelijke groep te bevragen. Op basis daarvan werden volgende criteria doorgegeven in volgorde van belangrijkheid:

- 1) Mannen en vrouwen.
- 2) Diversiteit in rang (penitentiaire assistenten, penitentiaire bewakingsassistenten etc.).
- 3) Diversiteit in aantal jaren in dienst (langer en minder lang in dienst).
- 4) Diversiteit in dienst/team.

De bedoeling was dus om zowel mannen als vrouwen te bevragen met verschillende rangen, vanuit verschillende teams en zowel mensen met een kortere als met een langere loopbaan. In onderstaande tabel vindt u een overzicht van de belangrijkste kenmerken van de respondenten. Om de anonimiteit te garanderen werden in de respondententabel de dienst en rang van de respondenten weggelaten, maar er werden wel degelijk mannen en vrouwen van diverse diensten en met een diverse rang bevroegd.

Tabel 1: Informatie Respondenten.

Respondent	Geslacht	Leeftijd	Aantal dienstjaren
R1	M	35 jaar	5 jaar
R2	V	56 jaar	21 jaar
R3	M	42 jaar	3 jaar
R4	M	57 jaar	36 jaar
R5	V	41 jaar	16 jaar
R6	M	54 jaar	25 jaar
R7	V	54 jaar	13 jaar
R8	V	52 jaar	10 jaar
R9	M	/	25 jaar
R10	M	32 jaar	10 jaar
R11	V	60 jaar	20 jaar
R12	V	50 jaar	20 jaar
R13	M	59 jaar	25 jaar
R14	V	39 jaar	11 jaar
R15	M	55 jaar	20 jaar
R16	V	26 jaar	2 weken
R17	M	45 jaar	3 jaar
R18	M	49 jaar	9 jaar
R19	M	41 jaar	13 jaar
R20	V	30 jaar	8 jaar
R21	M	50 jaar	3 jaar
R22	M	/	15 jaar

4.2.1 Setting

Dit onderzoek vond plaats in samenwerking met de gevangenis van Gent. Gent doet in de eerste plaats dienst als arresthuis voor mannelijke beklaagden uit het gerechtelijk arrondissement Gent en vrouwelijke beklaagden uit de arrondissementen Gent, Dendermonde en Oudenaarde (Gevangenis Gent, 2014). Daarnaast beschikt de gevangenis over een psychiatrische afdeling voor geïnterneerden die afhangen van de Commissie tot Bescherming van de Maatschappij (Federale Overheidsdienst Justitie, 2016). De gevangenis van Gent is gebouwd volgens het Ducpétiaux-model. Dit wil zeggen dat het een stervormige cel-gevangenis is met een centraal controlecentrum waarop 4 vleugels met cellen over 3 verdiepingen en een administratieve gang aansluiten (Federale Overheidsdienst Justitie, 2016). In maart 2014 werkten er in de gevangenis van Gent 254 personen, onder wie 192 voltijds tewerkgestelde bewakingsassistenten. Aan de hulp- en dienstverlening voor gedetineerden in de gevangenis van Gent werkten in 2014 op reguliere basis 82 medewerkers mee. Hiernaast kwamen er dan ook nog een 20-tal personen van buiten de muren eenmalig een activiteit begeleiden (Gevangenis Gent, 2014).

4.3 MATERIAAL

Er werd voor de interviews gebruik gemaakt van een semi-gestructureerd interviewschema dat op voorhand werd opgesteld (zie bijlage 1). De vragenlijst werd na evaluatie van de promotor ook geëvalueerd door verschillende mensen van de verschillende niveaus in de gevangenis. Zo werd de vragenlijst eerst doorgestuurd naar de beleidscoördinator van de hulp- en dienstverlening. Zijn opmerkingen werden aangepast, zodat er vervolgens een evaluatie van het coördinatieteam van de hulp- en dienstverlening, ook wel het CORT genoemd, kon plaatsvinden. Ook hun opmerkingen werden aangepast en dat aangepaste interviewschema werd nog eens ter goedkeuring verzonden naar de gevangenisdirectie. De vragenlijsten werden niet op voorhand aan de respondenten getoond.

4.4 ANALYSEPROCEDURE

Voor de aanvang van de analyseprocedure werden alle 22 interviews letterlijk uitgetypt. Vervolgens werd er op basis van de vooropgestelde onderzoeksvragen een eerste labellijst gemaakt, om mee aan de slag te gaan in MaxQDA. Hoewel het programma gebruiksvriendelijk is, werd er toch voor gekozen om over te schakelen op manueel labelen. Dit omdat de onderzoeker van mening was dat dit voor haar een betere werkwijze was. Alle interviews werden grondig geanalyseerd, bestudeerd en gelabeld. Door te werken met een labelschema en met daaraan gekoppelde sublabels was het na het labelen gemakkelijk om de juiste informatie snel terug te vinden voor het uitschrijven van de resultaten. Het werken met labels zorgt ervoor dat het onderzoeksmateriaal toegankelijker wordt en dat je gemakkelijker je weg vindt in de hoeveelheid onderzoeksmateriaal (Baarda et al., 2013). Tijdens het gehele label- en verwerkingsproces was het belangrijk om de onderzoeksvragen goed in het achterhoofd te houden, aangezien deze de basis vormden voor de verwerking en tevens ook de basis vormen voor de labellijst. De uiteindelijk gebruikte labellijst kan geraadpleegd worden in bijlage 3.

De resultaten van dit onderzoek kunnen niet veralgemeend worden naar alle gevangenissen. De gevangenis van Gent is een arresthuis en bovendien heeft elke gevangenis een verschillend aanbod aan hulp- en dienstverleningsactiviteiten en ook een verschillende werking. Het beeld dat bewakingsassistenten hebben in de gevangenis van Gent tegenover hulp- en dienstverlening, kan dus niet zomaar veralgemeend worden voor alle bewakingsassistenten.

5 ONDERZOEKSRESULTATEN

In dit onderdeel worden de onderzoeksresultaten besproken. Eerst komen de taken van een penitentiair bewakingsassistent in de gevangenis van Gent aan bod, waarbij onder andere gefocust wordt op specifieke taken aangaande hulp- en dienstverlening. Vervolgens wordt besproken hoe bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent staan tegenover hulp- en dienstverlening, alsook de voor- en nadelen die hieraan verbonden zijn. Daarna staan we stil bij de relatie tussen de gedetineerden en het bewakingspersoneel. Tenslotte komt de samenwerking tussen het CORT en de bewakingsassistenten aan bod.

5.1 TAKEN VAN EEN PENITENTIAIR BEWAKINGSASSISTENT IN DE GEVANGENIS VAN GENT

5.1.1 Algemene taken van de bewakingsassistenten in Gent

De voornaamste taak van een bewakingsassistent was het garanderen en bewaken van de veiligheid binnen de gevangenis. Zoals reeds in de literatuurstudie aangegeven is, gaat hun takenpakket veel verder dan dat (Liebling, Price & Shefer, 2011). Bijna alle respondenten gaven aan, dat ze het bewaren van de veiligheid zien als hun voornaamste taak. Uit de interviews bleek, dat de meer specifieke taken van de respondenten sterk varieerden, afhankelijk van de dienst waarop zij actief waren op dat moment. Zo omschreef respondent 3 die actief was in het centrum zijn taken als volgt:

'Dus het centrum is de ronde waar dat ge binnenkomt, vandaar wordt eigenlijk alles een beetje gecoördineerd. Dus dispatch zit daar dat mensen oproept, dus wat is onze taak dan vooral: mensen fouilleren. Kijken of de mensen klaar zitten die naar de paleizen moeten vertrekken of die met een uitgangsvergunning mogen vertrekken. Dat die klaar zitten op tijd, bijspringen, ja, soms moeten wij op sectie ook werken, als er mensen ziek zijn, kan dat zijn dat wij ook verschuiven, maar hoofdzakelijk is het wel het centrum.'

Alle respondenten die op sectie stonden, gaven aan dat hun takenpakket gevarieerd was. Zo waren zij verantwoordelijk voor het begeleiden van de gedetineerden om bijvoorbeeld naar de wandeling of naar de hulp- en dienstverlening te gaan. Eveneens zien zij toe op allerlei zaken zoals door respondent 14 duidelijk werd verwoord:

'Dus eigenlijk de job trekt, voor mij toch, trekt een beetje eigenlijk als opvoeder in een internaat maar dan bij criminelen. Dus wij zijn hun lopende agenda, wij zorgen ervoor dat ze gaan werken, dat ze naar de lessen gaan, dat ze kuisen, hun douchen wanneer ze moeten he, gaan douchen, telefoneren, dus wij doen eigenlijk alles. Dus wij zorgen eigenlijk zowel voor hun hygiëne, zorgen dat degenen die naar school willen gaan naar school gaan, dat allemaal dat is wat wij doen.'

Enkele respondenten gaven aan dat zij het eveneens als hun taak beschouwen om, naast hun andere taken, een babbeltje te slaan met de gedetineerden op hun sectie wanneer zij aangeven dit nodig te hebben. De respondenten in kwestie gaven ook aan dat zij altijd bereid zijn om vragen van gedetineerden te beantwoorden en hen door te verwijzen indien ze er zelf geen antwoord op kunnen geven. Uit de interviews bleek dus voornamelijk dat de bewakingsassistenten die op sectie staan verantwoordelijk zijn voor het dagelijkse reilen en zeilen op de verschillende vleugels. De bewegingen die moeten plaatsvinden, worden dan weer gecontroleerd en gecoördineerd vanuit het centrum.

Sinds 1998 werd er in de gevangenis van Gent omgeschakeld naar een nieuw organisatiemodel waarin men werkt met vaste teams. Vandaar dat de bewakingsassistenten verdeeld zijn binnen deze teams en niet allemaal werken in één groot korps zoals het klassieke model (Gevangenis Gent, 2015). Zo zaten er tussen de respondenten ook een aantal bewakingsassistenten die teamleider zijn over een bepaald team, bijvoorbeeld over een bepaalde sectie/vleugel. Zij deelden mee dat hun taak er vooral uit bestaat om hun team te coördineren, dienstlijsten op te maken, problemen die zich voordoen op te lossen en eveneens ook de taken van een gewoon bewakingsassistent mee te vervullen.

Het takenpakket zoals dit door Liebling en collega's (2011) werd beschreven, komt dus overeen met wat de respondenten zelf ook aangaven.

5.1.2 Relatie tussen penitentiair bewakingspersoneel en gedetineerden

In het onderzoek van Liebling en collega's (2011) werd aangegeven dat de manier waarop een bewakingsassistent zijn relatie opbouwt met een gedetineerde een belangrijke factor is binnen het uitvoeren van hun job en het zijn van een goede bewakingsassistent.

Tijdens de interviews werd aan de respondenten gevraagd of zij vonden dat de deelname van gedetineerden aan hulp- en dienstverleningsactiviteiten een invloed heeft op hun relatie met de gedetineerde. Enkele respondenten gaven geen concreet antwoord op deze vraag. Bij het merendeel van de respondenten die hier wel antwoord op gaven, waren de meningen verdeeld. De meeste respondenten waren van mening dat de participatie van gedetineerden aan hulp- en dienstverleningsactiviteiten geen invloed heeft op hun relatie met de gedetineerde. Een ander groot deel gaf aan dat zij vinden dat dit eerder een positieve invloed heeft op hun relatie met de gedetineerde. Deze bewakingsassistenten zeiden dat gedetineerden dan al eens een vraag stellen aan hen over bepaalde activiteiten of eens iets komen vertellen na afloop van een bepaalde activiteit en ook tevredener rondlopen omdat ze weten dat deze zaken voor hen worden georganiseerd. Dit heeft volgens hen alleen maar een positieve invloed. Twee respondenten beweerden dat de invloed in sommige gevallen positief was en in andere negatief, dit was dan vooral afhankelijk van de ervaringen en opvattingen hieromtrent van de gedetineerde zelf. Wanneer de gedetineerde tevreden was over de activiteit die hij had bijgewoond of over een bepaalde dienst van de hulp- en dienstverlening, was hij rustiger en aangenamer in de omgang, wat resulteerde in een positieve invloed op de relatie met de bewakingsassistent. Wanneer de

gedetineerde echter een minder goede ervaring had met de hulp- en dienstverlening, was hij vaak agressiever of onrustiger, wat dan weer nadelig was voor de relatie tussen de gedetineerde en de bewakingsassistent. Tenslotte was er 1 respondent die vond dat de deelname van gedetineerden aan hulp- en dienstverlening een negatieve invloed had op zijn relatie met de gedetineerde, respondent 19: *'Meestal niet echt een goeie omdat ze der de kantjes proberen aflopen tijdens de bewegingen.'* Doordat het dan de taak is van de bewakingsassistent om de gedetineerden terecht te wijzen, kon er al eens lichte wrevel ontstaan.

Tijdens de interviews werd aan de respondenten eveneens gevraagd hoe zij zelf hun relatie met de gedetineerden ervaren en of zij vinden dat er voldoende wederzijds respect is tussen de gedetineerden en de bewakingsassistenten. In de literatuur werd beschreven dat het vaak moeilijk is om een positieve relatie te ontwikkelen met de gedetineerden omdat de bewakingsassistent veiligheid altijd hoort te plaatsen boven het ondersteunen van een gedetineerde binnen zijn rehabilitatie (Crawley, 2004). Wat respondent 19 aangaf, bevestigt dit, maar bij het merendeel van de respondenten die deelnamen aan dit onderzoek bleek dit niet te kloppen. De meerderheid van de bewakingsassistenten vond dat veiligheid hun belangrijkste taak was, maar vond niet dat dit het ondersteunen van gedetineerden binnen hun rehabilitatietraject in de weg stond.

Over hun relatie met de gedetineerden in het algemeen en het wederzijds respect tussen de beambten en de gedetineerden waren de meeste bewakingsassistenten tevreden. Op de vraag of er volgens hen voldoende respect was tussen de bewakingsassistenten en de gedetineerden antwoordde de meerderheid kort en bondig dat dit volgens hen zeker het geval was. Respondent 12: *'Meestal is er wel voldoende respect ja, meestal wel. Als ze natuurlijk, (euh) ja het zijn altijd uitzonderingen, maar in normale omstandigheden is dat wel.'* Een beperkt aantal respondenten was van mening dat er vroeger meer respect was dan nu en dat het wederzijds respect tussen de beambten en de gedetineerden soms nog beter kan. Volgens respondent 13 is het wederzijds respect tussen de beambten en de gedetineerden de laatste jaren verminderd. De reden hiervoor is volgens hem de volgende:

'Ahja, dat is een weerspiegeling van de maatschappij zeker he. Het respect is (euh) grotendeels weggefallen he, gelijk (euh) voor iemand als ik (euh) met kweenie hoeveel jaren dienst enzo, daar hebben ze nog wat een mate van respect voor, maar ik zie vaak voor nieuwe beambten enzo dat ze totaal geen respect meer hebben.'

5.1.3 Specifieke taken aangaande hulp- en dienstverlening

Naast hun algemene taken als bewakingsassistent, werd er ook gepolst naar wat de taken zijn van een bewakingsassistent specifiek met betrekking tot hulp- en dienstverlening.

Bij aanvang van de vragen omtrent hulp- en dienstverlening, werd bij de bewakingsassistenten eerst gepolst naar wat zij verstaan onder hulp- en dienstverlening. In het algemeen verstonden de meeste bewakingsassistenten onder hulp- en dienstverlening dat gedetineerden geholpen worden wanneer zij hulp nodig hebben, dit in de eerste plaats door diensten die van buiten de gevangenis

komen. Er waren ook bewakingsassistenten die onmiddellijk diensten begonnen op te sommen waaronder Justitieel Welzijnswerk (JWW), de Psychosociale Dienst (PSD), de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), Obera, enzovoort. Volgens respondent 7 was hulp- en dienstverlening het volgende: *'Behalve dat er dan concreet gekeken wordt naar het detentietraject van de gedetineerden, wat de situatie hierbinnen is, dat er dan ook gekeken wordt naar het traject dat ze moeten afleggen nekeer dat ze vrijkomen. Degenen die daar ondersteuning voor geven, ik denk VDAB, JWW enzovoort he.'*

De PSD maakt deel uit van het Directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen van het FOD Justitie (Van der Laenen & Polfliet, 2010) en valt dus niet onder de hulp- en dienstverlening van de Vlaamse Gemeenschap. Geen enkele bewakingsassistent maakte hier in zijn antwoord een onderscheid in.

Wanneer de bewakingsassistenten gevraagd werd naar de vormen van hulp- en dienstverlening die aanwezig zijn in de gevangenis van Gent werden in de meeste gevallen bovenstaande diensten genoemd met daarbij als aanvulling de vele activiteiten en lessen die doorgaan in de gevangenis en het zorgteam.

De voornaamste taak die hieromtrent door de respondenten werd aangehaald, was het oproepen van de gedetineerden voor een hulp- en dienstverleningsactiviteit en hen in sommige gevallen begeleiden naar die activiteit. De mensen van de dienst Centrum, vulden hierbij nog extra aan dat ze de gedetineerden ook moeten fouilleren alvorens zij zich naar een activiteit begeven.

Wanneer er bewaking aanwezig moet zijn bij de activiteiten valt dit ten laste van het bewakingspersoneel, maar niet alle activiteiten dienen bewaakt te worden. Zo is er bijvoorbeeld een groep gedetineerden die samen fietsen 'de baktrappers' in een apart lokaaltje zonder bewaking. Bij grotere activiteiten is er steeds bewaking aanwezig, maar niet alle lessen worden door een bewakingsassistent bijgewoond.

Ten derde gaf een aantal respondenten aan dat ze het als hun taak beschouwen, naar de hulp- en dienstverlening toe, om gedetineerden te stimuleren om naar de activiteiten te gaan wanneer zij dit nodig hebben of om eens met hen te praten wanneer het minder goed gaat. Zij beschouwden dit ook als een vorm van hulpverlening. Wanneer de gedetineerden een bepaalde vraag hadden voor een dienst van de hulp- en dienstverlening, zoals de Psychosociale Dienst (PSD) of het Justitieel Welzijnswerk (JWW), vond een aantal respondenten dat het tot hun takenpakket behoorde om deze vraag door te geven naar de desbetreffende dienst. Respondent 12:

'Goh ja, ten eerste zijn wij zijn de eerste lijn eigenlijk, de eerstelijnsmedewerker. Dus ja, gedetineerden zullen sowieso eerst bij ons komen. We gaan eerst, dus ja, doorverwijzen naar bepaalde instanties, als er bepaalde problemen of bepaalde vragen zijn; telefoontje nemen en ne keer vragen of dat mogelijk is of hun ook helpen met een rapportbrief te schrijven voor bepaalde instanties aan te spreken. Want alles moet nog voorlopig met papieren versie gedaan worden, dus.'

Eén respondent die de functie van penitentiair assistent beoefende, zei dat zijn voornaamste taak in het kader van de hulp- en dienstverlening was om dienstenlijsten op te maken zodat er steeds

voldoende beambten beschikbaar waren om de gedetineerden te begeleiden naar de activiteiten of deze bij te wonen wanneer nodig.

De voornaamste taken van de bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent aangaande hulp- en dienstverlening bleken dus voornamelijk: bewaken, gedetineerden begeleiden en fouilleren, gedetineerden stimuleren, gedetineerden doorverwijzen en dienstenlijsten opmaken voor de penitentiaire assistenten.

5.2 VISIE VAN DE PENITENTIAIRE BEWAKINGSASSISTENTEN OP HULP- EN DIENSTVERLENING IN DE GEVANGENIS VAN GENT

De algemene kijk op hulp- en dienstverlening van de bewakingsassistenten die deelnamen aan het onderzoek bleek over het algemeen positief. De meeste respondenten deelden mee er positief tegenover te staan. Vier respondenten stonden er niet negatief tegenover, maar hadden wel duidelijk een aantal bedenkingen bij het aanbod en formuleerden dus niet dat ze er volmondig positief tegenover staan. Er waren slechts 2 respondenten die aangaven er eerder negatief tegenover te staan. Opvallend was wel dat de bewakingsassistenten vaak van hun collega's dachten dat zij er wel eerder negatief tegenover stonden, ook al bleek dit dus niet zo te zijn. In de volgende paragrafen wordt dieper ingegaan op de voordelen en nadelen die de bewakingsassistenten zagen in het huidige hulp- en dienstverleningsaanbod.

5.2.1 Voordelen hulp- en dienstverlening

Voordelen voor gedetineerden

Bijna alle respondenten zagen minstens 1 voordeel verbonden aan een ruim aanbod aan hulp- en dienstverlening voor gedetineerden. Een eerste voordeel dat frequent aangehaald werd, was het feit dat de gedetineerden door middel van activiteiten die worden georganiseerd door de hulp- en dienstverlening hun bezigheid hebben en geen 23u op 24u op cel zitten. Dit voordeel werd door iets minder dan de helft van de respondenten als grootste voordeel aangehaald. Volgens de respondenten maakten hulp- en dienstverleningsactiviteiten de gevangenisstraf draaglijker doordat de gedetineerde minder tijd heeft om te zitten piekeren in zijn cel. Daarnaast waren de activiteiten ook belangrijk in het kader van hun re-integratie. Het deelnemen aan hulp- en dienstverlening zorgt ervoor dat de gedetineerde eens een gesprek kan voeren met iemand en tevens het contact met de buitenwereld niet volledig verliest. Respondent 11 vat dit in haar antwoord mooi samen:

'Dat ze nekeer weg zijn van hun cel, dat ze nekeer kunnen een babbelken doen en dat ze hun geest een beetje kunnen verruimen eventueel of een beetje opruisen of 't een of 't ander, bezig zijn.'

Een tweede voordeel dat de bewakingsassistenten zagen voor de gedetineerden was het feit dat zij opgeleid worden en de kans krijgen om zaken bij te leren en te werken in de gevangenis. Het feit dat gedetineerden kunnen deelnemen aan nuttige lessen (zoals taallessen, lessen om te leren

omgaan met geld, computerlessen etc.) kan bijdragen aan het hebben van vooruitzichten voor wanneer ze buiten komen en kan hen ook verrijken en helpen in hun zoektocht naar werk. Elke vorm van opleiding of de deelname aan werk in de gevangenis was volgens de meeste bewakingsassistenten een pluspunt. Scheirs en collega's (2015) geven aan dat er met de creatie van nieuwe arbeidsplaatsen in de gevangenis en het feit dat de gevangenispopulatie gedaald is, beoogd wordt om meer gedetineerden de kans te geven om te werken in de gevangenis. Het deelnemen aan arbeid is een van de belangrijkste tijdsbestedingen van gedetineerden en is ook de enige manier waarop zij enige vorm van inkomsten kunnen vergaren tijdens hun detentieperiode (Scheirs et al., 2015). Enkele respondenten vonden wel dat bepaalde lessen nuttig waren en anderen dan weer minder, hier wordt in de nadelen dieper op ingegaan.

Respondent 19 haalde als enige ook nog het volgende voordeel aan voor de gedetineerden:

'Ja, de directe voordelen, nja, dat ze soms heel kort op de bal kunnen spelen met directe vragen van kun je contact opnemen met die persoon, die instantie. En dan dat de helft van hun problemen al opgelost zijn.'

De drie voordelen die de bewakingsassistenten voor de gedetineerden vonden, waren kortom: het hebben van een bezigheid, iets bijleren en snel geholpen worden. Slechts één respondent verklaarde geen voordelen te zien in het aanbieden van hulp- en dienstverlening, noch voor de gedetineerden, noch voor de gevangenis, noch voor de samenleving.

Voordelen voor de gevangenis

Betreffende voordelen voor de gevangenis waren de meningen van de respondenten meer verdeeld. De meerderheid zag één groot voordeel in het aanbieden van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden voor de gevangenis, maar ongeveer een vierde van de respondenten beklemtoonde er geen enkel voordeel in te zien voor de gevangenis zelf.

Het enige grote voordeel dat door de meerderheid werd aangehaald was de 'dynamische veiligheid'. Doordat de gedetineerden niet constant op hun cel moeten zitten, zijn ze rustiger en minder gestresseerd. Hierdoor is er minder agressie en zijn er minder relletjes wat zorgt voor een veiligere werkomgeving.

Twee respondenten vertelden dat de aanwezigheid van de hulp- en dienstverleners ontlastend werkt voor het gevangenispersoneel. Deze bewakingsassistenten zien de hulp- en dienstverleners als partners die kunnen bijspringen waar zij zelf te kort schieten. Zo kunnen bewakingsassistenten de gedetineerden niet helpen met al hun problemen, in vele gevallen kunnen ze de gedetineerden dan wel doorverwijzen naar een bepaalde dienst van de hulp- en dienstverlening. Tevens vonden deze twee mensen dat de samenwerking tussen de hulp- en dienstverlening en de bewakingsassistenten bevorderlijk is voor de communicatie en uitwisseling tussen de verschillende diensten en bewakingsassistenten. Een goede communicatie was belangrijk voor de organisatie van de inrichting.

Tenslotte meldden twee respondenten dat zij als enige voordeel voor de gevangenis vonden dat er een meer positieve beeldvorming komt naar buiten toe. Respondent 7 legde duidelijk uit wat ze bedoelt met die meer positieve beeldvorming:

'De gevangenis krijgt naar de buitenwereld toe, denk ik dat ik de gevangenis nog altijd het beeld heeft of het beeld krijgt van een cel en een hele hoop mensen die daar rondlopen met een grote bos met sleutels en de deur open en de deur toe, terwijl dat wij veel meer zijn dan enkel dat opsluiten. Dus ik denk dat dat wel de meerwaarde is voor de inrichting in het algemeen.'

Voordelen voor de samenleving

Een deel van de respondenten zag geen enkel voordeel voor de samenleving in het aanbieden van hulp- en dienstverleningsactiviteiten voor gedetineerden. De respondenten die wel een voordeel aangaven, haalden volgende twee grote voordelen aan.

Het eerste voordeel voor de samenleving vonden zij het feit dat de gedetineerden d.m.v. de hulp- en dienstverlening gestimuleerd worden om te gaan nadenken over hun fouten, over zichzelf en dat ze zien dat het ook anders kan en daarin begeleid en geholpen worden. Wanneer ze dan terug in de samenleving terecht komen, gaan ze het dan mogelijks beter doen en niet opnieuw een misdaad plegen.

Ten tweede beweerden verschillende respondenten dat ze het belangrijk vinden dat de gedetineerde niet volledig vervreemd is van de samenleving na zijn detentie. Dit vonden ze ook belangrijk voor de samenleving zelf. Het feit dat de gedetineerden een opleiding kunnen volgen of kunnen werken in de gevangenis is ook positief voor de samenleving want dit zijn zaken die bijdragen aan het re-integratie proces. Respondent 22 vat dit samen in zijn antwoord:

'Terug wel de samenleving is er natuurlijk bij gebaat dat iemand buiten komt dat hij niet meer hetzelfde zal doen als waarvoor dat hij binnen zit, dus dat is voordeel van de samenleving. Ook als er iemand buiten komt na, ik zeg maar iets, na 5 jaar, goh of na 3 jaar zelfs, dat hij niet wereldvreemd geworden is. Dat heeft zijn voordelen dat hij vlugger opnieuw kan inhaken.'

5.2.2 Nadelen hulp- en dienstverlening

Hoewel de meeste bewakingsassistenten aangaven dat ze eerder positief staan tegenover de hulp- en dienstverlening, hadden zij toch ook enkele bemerkingen of eerder nadelige aspecten toe te voegen. Opnieuw werd gepeild naar de nadelen zowel voor de gedetineerden als voor de gevangenis als voor de samenleving. Hieronder worden deze nadelen terug per aspect besproken.

Nadelen voor de gedetineerden

Bijna de helft van de respondenten zag voor de gedetineerden geen nadelen in het feit dat er zo een ruim hulp- en dienstverleningsaanbod ter beschikking wordt gesteld. De andere helft vermeldde twee nadelen.

Zo verklaarde een aantal respondenten dat er volgens hen een overaanbod is. Hierdoor zien gedetineerden soms door het bos de bomen niet meer. Vaak zijn er veel activiteiten op één dag of vallen verschillende zaken samen waardoor de gedetineerde een hele dag bezig is en nog amper op cel zit. Respondent 13 legde uit waarom dit volgens hem een probleem kan zijn:

'Nadelen voor de gedetineerden soms wel ja. Het aanbod is zodanig groot geworden, ik vind een stukje moeten gedetineerden hun rust kunnen vinden. En met al die activiteiten enzo, die krijgen, krijgt de gedetineerde soms zijn rust niemeer. En dan lopen ze hyperactief en ja. Begrijp je? Normaal als ge u, ge hebt u wandeling, ge hebt u bezoek he, die mannen die staan op routine dus ze hebben een zekere structuur en routine nodig. En dan hebben ze een tijd dat ze op cel zitten, dat ze tot rust kunnen komen, ja. Maar door dat overaanbod gaan ze iedere keer van hun cel weg en ze krijgen geen rust niemeer. En met als resultaat dat ze dan terug op cel komen en dat ze eigenlijk nog hyperactief zijn.'

Als tweede nadeel voor de gedetineerden werd door een aantal respondenten aangehaald dat de gedetineerden vaak lang moeten wachten voor ze geholpen worden en niet altijd op de meest efficiënte manier hulp aangeboden krijgen. Respondent 12 vertelde dat ze het belangrijk vindt dat de bewakingsassistenten meer betrokken worden bij het dossier van de gedetineerden aangezien zij degenen zijn die dag en nacht met de gedetineerden bezig zijn en het dichtste bij hen staan. Zij legde uit dat er zich al situaties hebben voorgedaan waarbij gedetineerden die zich volgens de bewakingsassistenten correct gedragen, van de Psychosociale dienst (PSD) in dit geval, niet op uitgangsvergunning mochten terwijl andere gedetineerden bij wie de bewakingsassistenten zo hun bedenkingen hadden dit wel mochten. Respondent 12 was van mening dat de mensen die het meest in contact komen met de gedetineerden, namelijk het bewakingspersoneel, ook bij deze zaken betrokken moeten worden.

Respondent 1 had dan weer zijn bedenkingen over het aanspreken van alle gedetineerden door het zorgteam. Het zorgteam is in de eerste plaats bedoeld voor geïnterneerden, maar mensen die bijvoorbeeld bij de grote wandeling niet op hun gemak zijn, kunnen de mogelijkheid krijgen om deel te nemen aan de zorgwandeling. Respondent 1 was van mening dat het steeds dezelfde gedetineerden zijn die deelnemen aan de activiteiten van het zorgteam en volgens hem vallen er nog veel geïnterneerden of zwakkere gedetineerden uit de boot. Hij vond het belangrijk dat het zorgteam meer zou inzetten op het bereiken van alle gedetineerden zodat er zo min mogelijk mensen uit de boot vallen.

Nadelen voor de gevangenis

Een minderheid van de respondenten zag geen enkel nadeel aan het hulp- en dienstverleningsaanbod voor de gevangenis. De meerderheid zag er dus wel minstens één nadeel in voor de instelling zelf. Het belangrijkste nadeel dat door de meeste respondenten werd aangekaart was het veiligheidsaspect dat in het gedrang komt. Hoe meer activiteiten, hoe meer bewegingen en hoe minder veilig. Auerbach en collega's (2003) beschrijven in hun onderzoek dat het werk van een bewakingsassistent vaak veeleisend en stressvol is. De belangrijkste factoren die bijdragen aan deze stress, waren de psychologische veeleisendheid van de job en het potentiële gevaar dat het werk met zich mee brengt. Door de vele bewegingen lopen er soms veel gedetineerden vrij rond, wat volgens verschillende respondenten de veiligheid in het gedrang brengt. Bovendien moeten de gedetineerden telkens gelost en/of begeleid worden door het bewakingspersoneel waardoor de werkdruk en stress voor de bewakingsassistenten eveneens verhogen.

Als tweede nadeel werd door enkele respondenten de kostprijs van de hulp- en dienstverlening voor de gevangenis gesuggereerd. Iemand was van mening dat het organiseren van al de hulp- en dienstverleningsactiviteiten niet altijd gemakkelijk is voor de gevangenis, zowel wat betreft de kosten als wat betreft het vrijmaken van lokalen en bewakingspersoneel om de activiteiten bij te wonen waarbij bewaking vereist is. Tenslotte vonden sommige respondenten dat enkele gedetineerden misbruik durfden maken van het hulp- en dienstverleningsaanbod. Dit zien zij ook als een nadeel voor de gevangenis. Zo gaan vele activiteiten gemengd door en een aantal bewakingsassistenten vindt dat de gedetineerden dan enkel naar de les of de activiteit gaan om te 'foefelen' met een vrouwelijke gedetineerde en niet langer om effectief deel te nemen aan de activiteit. Op die manier is het dan zonde dat de gedetineerden die wel echt willen deelnemen aan de lessen niet altijd plaats hebben of goed kunnen volgen. Respondent 15: *'Gohja, we moeten meer waakzaam zijn op (euh) mensen die naar de les zouden komen meer voor de partner of voor de dames dan voor de les op zich, maar gohja, dat is ook de samenleving he.'*

Verscheidene bewakingsassistenten verduidelijkten voorstander te zijn om alle activiteiten gescheiden te laten doorgaan en niet gemengd zoals dit nu in vele gevallen wel is. De respondenten hadden wel begrip voor dit gegeven aangezien zij dit wel als menselijk beschouwen, maar vinden toch dat dit anders zou moeten.

Nadelen voor de samenleving

De ruime meerderheid van de respondenten zag geen nadelen voor de samenleving in het aanbieden van hulp- en dienstverlening voor gedetineerden in de gevangenis. Slechts een aantal respondenten haalde twee nadelen aan.

Het eerste nadeel is het kostenplaatje voor de samenleving. Het geld om al die activiteiten van de hulp- en dienstverlening voor de gedetineerden te organiseren moet van ergens komen en volgens de bewakingsassistenten draait, naast de gevangenis, de belastingbetaler hiervoor op.

In de omgevingsanalyse en het strategisch kader voor de opmaak van een 'Vlaams strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden 2015-2020' wordt aangegeven dat één van de zwakke punten van de huidige hulp- en dienstverlening in de gevangenissen de link is tussen binnen en buiten de muren. Deze wordt nog onvoldoende onderbouwd en ondersteund (Gemengde Commissie, 2014). Een tweetal respondenten haalde dit aan als tweede nadeel voor de samenleving. Zij vonden dat het voor de gedetineerden soms allemaal te gemakkelijk gemaakt wordt en ze op die manier niet voldoende worden voorbereid op het leven buiten de muren. Respondent 3 verwoordde het als volgt:

'Goh, dat het misschien allemaal een beetje te gemakkelijk gemaakt wordt voor hun. Want alles is gratis (euh) dan komen ze buiten en als ze dan een opleiding willen volgen ze moeten betalen dan vallen ze misschien achterover van de prijzen die ze vragen. Ik denk dat ze ze op dat vlak beter ook zouden informeren en meer hun bewust maken van ok, wat kost het leven hierbuiten.'

Naast dit gegeven beweerde respondent 22 ook nog dat er veel koppeltjes gevormd worden in de gevangenis. Hij vond het voor de samenleving geen goede zaak dat dergelijke koppels dan naar buiten komen. Hij voegde eraan toe dat dit niet in alle gevallen slecht zal uitdraaien, maar hij had daar toch zijn bedenkingen bij.

In onderstaande tabel vindt u nog eens een overzicht van de belangrijkste voor- en nadelen die door de respondenten werden meegedeeld aangaande hulp- en dienstverlening in de gevangenis.

Tabel 2: Overzicht voor- en nadelen van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden volgens bewakingsassistenten.

Voordelen hulp- en dienstverlening			Nadelen hulp- en dienstverlening		
Voor de gedetineerden.	Voor de gevangenis	Voor de samenleving	Voor de gedetineerden	Voor de gevangenis	Voor de samenleving
Een nuttige dagbesteding hebben	Dynamische veiligheid	Gaat vervreemding van de samenleving tegen	Overaanbod	Veiligheid komt in het gedrang	Koppelvorming van gedetineerden
Opgeleid worden & iets bijleren	Ontlastend voor het gevangenispersoneel	Stimuleert gedetineerden om tot inkeer te komen	Lange wachttijden	Kostprijs voor de gevangenis	Kostprijs voor de samenleving
Kunnen werken	Positieve beeldvorming naar buiten toe			Gedetineerden maken soms misbruik van het aanbod	Niet altijd een goede link tussen het aanbod binnen en buiten de muren
Snel geholpen worden					

5.3 VERLOOP SAMENWERKING BEWAKINGSASSISTENTEN EN HULP- EN DIENSTVERLENERS IN DE GEVANGENIS VAN GENT

Bij de bewakingsassistenten werd geïnformeerd naar de manier waarop zij op de hoogte werden gebracht van het hulp- en dienstverleningsaanbod. De meerderheid van de bewakingsassistenten gaf aan dat dit gebeurt via mail en dat ze ook de foldertjes die uitgedeeld worden aan de gedetineerden, wanneer er een activiteit doorgaat, kunnen bekijken. Bij specialere activiteiten zoals de Gentse Feesten die drie weken duren, wordt er een brochure gemaakt voor de gedetineerden, die de bewakingsassistenten dan ook kunnen lezen. De meeste bewakingsassistenten waren tevreden over deze manier van communiceren. Respondent 19 was wel van mening dat de activiteiten niet altijd genoeg op voorhand worden gecommuniceerd en een betere planning handig zou kunnen zijn voor alle betrokken partijen. Er werd door een aantal bewakingsassistenten, die actief zijn in het centrum, verteld dat zij in het centrum elke dag een lijst ter beschikking hebben, met alle informatie over de activiteiten van de hulp- en dienstverlening die die dag plaats vinden.

Twee respondenten gaven aan dat ze onvoldoende op de hoogte worden gebracht van de hulp- en dienstverleningsactiviteiten die in de gevangenis doorgaan. Respondent 14: *'Wij worden daar eigenlijk niet van op de hoogte gebracht. Wij krijgen gewoon een lijst, dus met wat dat er heel de dag gaat gebeuren en dan zie je van 'ah Yoga, ah tai-chi, weer iets nieuws' dus het is niet dat wij echt geïnformeerd worden van wat gaat er allemaal gebeuren.'*

Tijdens de interviews werd er eveneens aan de respondenten gevraagd wat zij vonden van de samenwerking met het coördinatieteam van de hulp- en dienstverlening (CORT) in de gevangenis van Gent. Het voornaamste doel van de CORT is om via gezamenlijk overleg met de diverse betrokken partijen (Vlaamse Gemeenschap en Justitie) afspraken te maken en methodieken te ontwikkelen die ervoor zorgen dat de hulp- en dienstverleningsactiviteiten voor gedetineerden in de gevangenis van Gent op een zo efficiënt mogelijke manier georganiseerd en ondersteund worden. Ze streven naar een goede samenwerking en een zo kwaliteitsvol mogelijk aanbod (Gevangenis Gent, 2011).

Enkele respondenten waren niet of nauwelijks bekend met het CORT of vonden dat zij onvoldoende op de hoogte waren van hun werking om de samenwerking te beoordelen en mogelijke verbeterpunten aan te geven. Dit aantal was echter beperkt, de meerderheid van de respondenten kende de werking van het CORT min of meer en formuleerde een aantal punten waar er wel nog verbetering mogelijk is. Er waren ook een aantal respondenten die bekend waren met de werking van het CORT, maar geen concrete verbeterpunten voorstelden en tevreden waren over hun werking, respondent 2: *'Te verbeteren? Ik vind ik dat zij dat nu al vree goed doen. Ik zou niet weten hoe dat ze het nog kunnen verbeteren, het CORT.'*

Bij de respondenten die wel verbeterpunten aangaven, bleek het grootste struikelblok volgens hen de communicatie. Verschillende bewakingsassistenten vonden dat de communicatie van het CORT naar de bewakingsassistenten toe beter zou kunnen. Vooral wanneer gedetineerden zich misdragen hebben tijdens bepaalde activiteiten of er wijzigingen zijn doorgevoerd in de planning, zouden zij hier graag beter van op de hoogte worden gebracht zodat er voor hen de mogelijkheid is om hierop te anticiperen. Eén respondent gaf aan dat dit wel een verbeterpunt is, maar dat er daar ook al jaren aan gewerkt wordt. Hij was van mening dat hulp- en dienstverlening meer werk oplevert voor de bewakingsassistenten en dat het vanuit de CORT belangrijk is om in het kader van de activiteiten van de hulp- en dienstverlening een goed contact met hen te onderhouden. Volgens deze respondent is dat echter een project van onbeperkte duur waar wel nog meer op ingezet mag worden. Respondent 10 formuleert het probleem kort en duidelijk:

'Een betere communicatie met bewakend personeel. Nu gebeurt dat tamelijk zelfstandig van het CORT vind ik. Die beslissen veel op eigen, allee, eigen houtje of in samenspraak met PA of directie, maar is er te weinig info vanuit, allee, in het kader van de bewaking.'

Een tweede mogelijk verbeterpunt dat door verschillende respondenten werd uitgesproken was de veelheid aan activiteiten. Deze respondenten waren allen van mening dat er op dit moment een overaanbod is aan activiteiten en er soms een explosie van activiteiten is. Zij raadden de CORT aan

om wat te snoeien in het aanbod en overbodige activiteiten te schrappen. Op die manier zal de werkdruk draaglijker zijn voor de CORT zelf en eveneens voor het bewakend personeel. Respondent 3 gaf daarnaast nog aan dat de CORT strenger moet optreden bij weigeringen van gedetineerden om naar activiteiten te gaan van de hulp- en dienstverlening waarvoor zij zich hadden opgegeven. Hij verwoordde dit als volgt:

'Veel minder activiteiten. En als er briefjes binnen komen van ok, die en die werkt niet mee in de fitness, niet dat dat na 3 keer is dat ze weigeren, tweede keer ok, derde keer moet je niet meer gaan, dan zetten we ne anderen op de lijst en dan ga je sowieso met een bepaalde termijn werken van ok binnen 6 maand kan je opnieuw aanvragen, zijde dan nog niet geleerd, d' eruit. Veel strikter, veel strenger.'

De twee grote opmerkingen van de bewakingsassistenten waren dus dat er nood is aan een betere communicatie tussen het CORT en het bewakend personeel en dat het aanbod wat mag worden ingeperkt.

Inspraak van bewakingsassistenten naar het CORT en de directie toe

Aan de respondenten werd eveneens gevraagd in welke mate zij suggesties kunnen doen naar het CORT en de directie toe.

De meerderheid van de respondenten vertelde dat ze het gevoel hebben dat ze ergens terecht kunnen met suggesties of klachten. Eveneens gaven zij aan het gevoel te hebben dat hun meerdere, de directie of het CORT hun best doen om steeds rekening te houden met suggesties in de mate van het mogelijke. Specifiek gaven enkele respondenten die actief zijn op de vrouwenafdeling aan, goede aanspreekpunten te hebben en duidelijk te weten waar ze terecht kunnen met hun opmerkingen, respondent 9:

'Zeker. Wij als vrouwenafdeling toch wel. Vind ik ja. Wij zijn een kleinere groep natuurlijk, wij kunnen toch wel, allee, het geen wat wij ons, wat ik mij aantrek en als ik communiceer en vragen stel of het vraag, lukt het meestal.'

En minderheid van de respondenten was niet tevreden over de mate waarin zij suggesties kunnen doorgeven. Enkel onder hen hadden wel het gevoel dat er naar hen geluisterd werd, maar waren van mening dat er niets met de suggesties of bemerkingen werd gedaan. De anderen hadden eerder het gevoel veel te weinig gehoord te worden.

Tenslotte waren er nog een drietal respondenten die aangaven eigenlijk niet goed te weten waar ze terecht konden met suggesties of bemerkingen. Zij ervaarden dit echter niet als een probleem.

6 DISCUSSIE EN CONCLUSIE

6.1 DISCUSSIE

De titel van deze masterproef luidt: 'Bewakingsassistent zijn in de gevangenis van Gent. Een onderzoek naar de perceptie van bewakingsassistenten op hulp- en dienstverlening in de gevangenis.' In dit onderdeel van de thesis worden de vooropgestelde onderzoeksvragen beantwoord. Als eerste zijn we geïnteresseerd in wat de taken van een penitentiair bewakingsassistent in de gevangenis van Gent zijn. Ten tweede is nagegaan hoe bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent staan tegenover hulp- en dienstverlening voor gedetineerden met daarbij specifiek de voor- en nadelen die zij daaraan zien. Tenslotte is er onderzoek gedaan naar het verloop van de samenwerking tussen de hulp- en dienstverleners en de bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent.

Vraag 1: Wat zijn de taken van een penitentiair bewakingsassistent in de gevangenis van Gent?

Uit de onderzoeksresultaten blijkt dat de bewakingsassistenten zelf het bewaken van de veiligheid als hun voornaamste taak beschouwen. Dit komt overeen met wat in het boek 'The prison Officer' als voornaamste taak wordt aangehaald (Liebling, Price & Shefer, 2011). Daarnaast geven Liebling en collega's in dit werk ook aan dat de taken van een bewakingsassistent veel meer omvatten dan enkel het bewaken van de veiligheid. Ook dit aspect kwam overeen met wat de respondenten zelf aangaven. Uit de analyse van de resultaten blijkt dat de taken van de bewakingsassistenten verschillend zijn naargelang de dienst waarop de bewakingsassistent actief is.

De voornaamste taak van een bewakingsassistent op sectie is naast het bewaren van de veiligheid de gedetineerden bijstaan in het dagelijkse reilen en zeilen op de vleugel. Zo zorgen deze bewakingsassistenten ervoor dat de gedetineerden kunnen gaan douchen, op tijd zijn waar ze moeten zijn, hun cel poetsen, naar de hulp- en dienstverlening gaan en dergelijke zaken. Voor de bewakingsassistenten die actief zijn in het centrum, is hun voornaamste taak alle bewegingen coördineren en de gedetineerden oproepen en begeleiden indien nodig.

Relatie tussen bewakingspersoneel en gedetineerden.

De relatie die de bewakingsassistent opbouwt met een gedetineerde is een belangrijke factor binnen het goed uitoefenen van de job als bewakingsassistent (Liebling, Price & Shefer, 2011). In het algemeen zijn de bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent tevreden over hun relatie met de gedetineerden en over het wederzijds respect tussen de gedetineerden en het bewakingspersoneel. De meningen van de bewakingsassistenten zijn verdeeld over of deelname van gedetineerden aan hulp- en dienstverleningsactiviteiten al dan niet een positieve invloed heeft op hun relatie met de gedetineerde. Een deel is van mening dat dit geen invloed heeft, terwijl anderen vinden dat dit een eerder positieve invloed heeft. Enkel vonden dat de invloed afhankelijk is van het verloop van de hulp- en dienstverleningsactiviteit en dus soms positief is en soms negatief.

Vraag 2: Hoe staan penitentiaire bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent tegenover hulp- en dienstverlening voor gedetineerden?

Om een ruim aanbod aan hulp- en dienstverlening voor gedetineerden te kunnen aanbieden, zoals in de gevangenis van Gent het geval is, wordt veel flexibiliteit van het personeel verwacht. Hierin schuilt een bedreiging in het draagvlak bij o.a. de penitentiaire beambten omdat het vaak moeilijk lijkt om de veiligheid te handhaven wanneer er meer activiteiten, meer bewegingen en dergelijke zijn en de voorspelbaarheid van het systeem afneemt (Vanherk & Paterson, 2011). Desondanks in de literatuur wordt aangegeven dat er kleiner draagvlak bij het personeel wordt verwacht ten gevolge van de vele veranderingen, blijkt uit dit onderzoek dat de grote meerderheid van de respondenten positief staat tegenover hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. De bevindingen van dit onderzoek gaan deels in tegen de verwachtingen die werden geformuleerd vanuit de literatuur. Opvallend in het onderzoek bij dit luik is dat de meerderheid van de bewakingsassistenten, hoewel zij zelf positief staan tegenover hulp- en dienstverlening, denken van hun collega's dat er bij hen wel een negatief beeld leeft.

Voordelen voor de gedetineerden, voor de gevangenis, voor de samenleving.

Over de voor- en nadelen van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden volgens penitentiaire bewakingsassistenten, is er geen literatuur gevonden, wat het onmogelijk maakt de resultaten te vergelijken met ander onderzoek. Er is echter wel beperkte literatuur gevonden over de positieve effecten van deelname aan hulp- en dienstverleningsactiviteiten.

Een eerste voordeel voor de gedetineerden dat uit dit onderzoek naar voren komt, is dat hulp- en dienstverleningsactiviteiten een nuttige dagbesteding vormen voor zij die hieraan deelnemen en hierdoor niet voortdurend op cel zijn. Uit het onderzoek van Meek en Lewis (2014) blijkt deelname aan sportactiviteiten een positieve invloed te hebben op verschillende zaken waaronder het dagelijkse reilen en zeilen in de gevangenis en het leren omgaan met de gepleegde misdaad. Ten tweede zorgt de hulp- en dienstverlening er volgens de bewakingsassistenten voor dat gedetineerden sneller geholpen kunnen worden wanneer zij een probleem hebben. Tenslotte vinden de bewakingsassistenten het een groot voordeel voor de gedetineerden dat zij de kans krijgen om door middel van de hulp- en dienstverlening iets bij te leren en te kunnen werken. Dat gedetineerden de kans krijgen om te werken tijdens hun detentieperiode is positief en is voor hen een van de belangrijkste tijdsbestedingen (Scheirs et al., 2015). Ook uit het onderzoek van Scott en collega's (2010) blijkt dat goede educatieve programma's en een goede begeleiding naar werk toe een positieve invloed hebben op recidivisme.

Het voornaamste voordeel aan het hulp- en dienstverleningsaanbod voor de gevangenis is de dynamische veiligheid die hierdoor gevoed wordt. De dynamische veiligheid berust op het opbouwen van constructieve relaties tussen gedetineerden en het bewakingspersoneel om zo de veiligheid te waarborgen (Tournel, 2014). Hulp- en dienstverlening zorgt er volgens de bewakingsassistenten voor dat gedetineerden rustiger zijn en zich beter voelen en draagt op die manier bij aan de dynamische veiligheid. Ten tweede is de aanwezigheid van de hulp- en dienstverleners volgens sommige bewakingsassistenten ontlastend voor hen omdat zij hen kunnen

bijstaan in het opvangen van de gedetineerden wanneer zij een probleem hebben. Het laatste voordeel voor de gevangenis is een positieve beeldvorming naar buiten toe. De bewakingsassistenten vinden dat Gent een goed voorbeeld is naar andere gevangenissen toe wat betreft hun aanbod van hulp- en dienstverlening voor gedetineerden.

Daarnaast zijn er twee voordelen voor de samenleving verbonden aan hulp- en dienstverlening. Ten eerste gaat het deelnemen aan hulp- en dienstverlening van de gedetineerden de vervreemding met de samenleving tegen. Ten tweede wordt de gedetineerde gestimuleerd om na te denken over zijn daden en om tot inkeer te komen. Dit kan volgens de bewakingsassistenten die dit suggereerden alleen maar positief zijn voor de samenleving.

Nadelen voor de gedetineerden, voor de gevangenis, voor de samenleving.

Hoewel dit onderzoek aantoont dat de meeste bewakingsassistenten positief staan tegenover hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, zijn er volgens de bewakingsassistenten toch ook een aantal nadelen hieraan.

De nadelen voor de gedetineerden zijn volgens de bewakingsassistenten het feit dat er een overaanbod is en dat gedetineerden soms lang moeten wachten voor ze door de hulp- en dienstverlening geholpen worden.

De bewakingsassistenten delen ook nadelen voor de gevangenis mee. Zo zorgt de veelheid aan activiteiten in het kader van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden ervoor dat de veiligheid op sommige momenten in het gedrang komt. Daarnaast durven gedetineerden ook misbruik maken van het aanbod, zij gaan dan bijvoorbeeld naar de lessen om bij hun vriendin te zijn en niet om effectief deel te nemen aan de les. Tenslotte is er uiteraard ook de kostprijs voor de gevangenis aan dit hele aanbod.

Als eerste nadeel voor de samenleving, kwam opnieuw de kostprijs naar voren, maar deze keer dan voor de belastingbetaler. Een tweede nadeel is volgens de bewakingsassistenten dat er vaak koppeltjes gevormd worden in de gevangenis of tijdens activiteiten van de hulp- en dienstverlening en het volgens hen niet ideaal is, als deze koppels dan vrijkomen in de samenleving. Een derde en laatste nadeel dat de bewakingsassistenten noemen voor de samenleving is dat het aanbod binnen de muren niet altijd goed is afgestemd op het aanbod buiten de muren.

Vraag 3: Hoe verloopt de samenwerking tussen de hulp- en dienstverleners en de bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent?

De bewakingsassistenten zijn, op enkele uitzonderingen na, tevreden over de mate waarin zij suggesties kunnen doorgeven naar het CORT en naar de directie toe. De samenwerking tussen de verschillende actoren van de Vlaamse Gemeenschap enerzijds en anderzijds de justitiële actoren, waaronder de bewakingsassistenten, is een permanente uitdaging en een blijvend werkpunt (Polfliet, 2009). Dit blijkt ook uit dit onderzoek waarin verschillende bewakingsassistenten de

opmerking geven, graag een betere communicatie tussen de hulp- en dienstverleners en de bewakingsassistenten gerealiseerd te zien.

6.1.1 Beperkingen eigen onderzoek

Ieder onderzoek heeft zijn beperkingen. Een eerste tekortkoming van dit onderzoek is dat enkel bewakingsassistenten uit de gevangenis van Gent werden bevraagd. Omdat dit onderzoek zich beperkt heeft tot het interviewen van bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent, mogen de resultaten van het onderzoek niet zomaar veralgemeend worden voor alle Vlaamse gevangenissen. Het aanbod van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden verschilt namelijk sterk van gevangenis tot gevangenis.

Een tweede beperking aan het onderzoek is de onervarenheid van de onderzoekster. Tijdens de interviews werden soms suggestieve vragen gesteld. Eveneens werd er soms onvoldoende doorgevraagd en zou er misschien nog meer uit de interviews gehaald kunnen worden bij sommige delen.

De betrouwbaarheid van het onderzoek wil zeggen: de mate waarin de resultaten onafhankelijk zijn van toeval. Bij kwalitatief onderzoek zijn er geen vooraf vastgestelde methodes om de betrouwbaarheid te beoordelen. Er werden echter wel maatregelen genomen om de betrouwbaarheid van dit onderzoek zo hoog mogelijk te houden. Zo werd op voorhand een lijst met criteria opgesteld voor de selectie van de respondenten, opdat er een zo divers mogelijke groep deelnam aan het onderzoek. Ten tweede werd er voorafgaand aan het onderzoek een literatuurstudie uitgevoerd. Het bestuderen van de literatuur biedt een houvast bij de interpretatie van de resultaten en verhoogt de betrouwbaarheid van het onderzoek (Baarda et al., 2013).

6.2 AANBEVELINGEN VOOR VERDER ONDERZOEK

Zoals eerder werd aangehaald, beperkt het onderzoek zich tot de gevangenis van Gent. Aangezien er uit de literatuur is gebleken dat er in België nog amper onderzoek is gedaan naar de perceptie van bewakingsassistenten t.a.v. hulp- en dienstverlening aan gedetineerden, zou het interessant zijn om gelijkaardig onderzoek uit te voeren in de andere gevangenissen in Vlaanderen/België. Op die manier kunnen er vergelijkingen gemaakt worden tussen de verschillende soorten gevangenissen wat betreft de perceptie van bewakingsassistenten naar hulp- en dienstverlening toe.

Ten tweede werd in de literatuurstudie aangegeven dat bewakingsassistenten een cruciale rol spelen in het stimuleren en motiveren van gedetineerden om deel te nemen aan activiteiten van de hulp- en dienstverlening. Maar er werd ook aangegeven dat het onderzoek niet heeft aangetoond of de bewakingsassistenten ook bereid zijn om de gedetineerden effectief te gaan stimuleren. Het zou dus interessant zijn om hier nog verder onderzoek naar te doen.

Ten derde was het opvallend dat de meerderheid van de bewakingsassistenten de visie van hun collega's aangaande hulp- en dienstverlening verkeerd inschatten. Het zou interessant zijn om verder onderzoek te doen naar hoe het komt dat zij elkaar verkeerd inschatten en wat de redenen zouden kunnen zijn dat ze niet altijd eerlijk zijn over hun standpunt aangaande hulp- en dienstverlening naar elkaar toe.

Tenslotte zou verder onderzoek naar de opleiding van bewakingsassistenten interessant kunnen zijn want hieromtrent is de literatuur beperkt. Zo heeft een onderzoek in Griekenland aangetoond dat Griekse bewakingsassistenten nog te weinig getraind worden in nieuwe methodieken die ze mogelijks nodig hebben binnen de gevangenis. Eveneens leren ze in hun opleiding te weinig hoe ze moeten omgaan met moeilijke situaties die zich voordoen in de gevangenis of hoe ze moeten omspringen met gedetineerden met psychologische problemen (Giavrimis, 2012). Dat bewakingsassistenten onvoldoende opgeleid zijn om om te gaan met gedetineerden met psychologische problemen werd ook aangegeven door een respondente en kan dus wel een interessante aanleiding vormen voor verder onderzoek naar deze problematiek en naar de opleiding in het algemeen.

6.3 PRAKTISCHE EN BELEIDSAANBEVELINGEN

6.3.1 Aanbevelingen voor de praktijk

Door de respondenten zelf werd een aantal zaken aangehaald die zich laten vertalen in aanbevelingen naar de praktijk toe.

Een eerste praktische aanbeveling is om nog meer te gaan inzetten op het bereiken van alle gedetineerden. Het is belangrijk dat alle gedetineerden bereikt worden, zodat ze de mogelijkheid hebben om deel te nemen aan de activiteiten van de hulp- en dienstverlening. Kiezen ze er dan zelf voor om niet deel te nemen, dan is dit uiteraard hun keuze en dient die gerespecteerd te worden. Deze opmerking was voornamelijk gericht naar het zorgteam.

Een tweede aanbeveling houdt in dat de mensen van de hulp- en dienstverlening moeten proberen om een betere communicatie tot stand te brengen met de bewakingsassistenten. Daarnaast heeft het onderzoek aangetoond dat over het algemeen de meeste bewakingsassistenten tevreden zijn over hun mogelijkheden om suggesties door te geven aan het CORT of aan de directie. Het kan echter nog een werkpunt zijn om iedereen de mogelijkheid te geven om suggesties te doen. Nu gebeuren die suggesties vaak op een informele manier of via het diensthoofd, het kan interessant zijn om een meer formeel kanaal op poten te zetten dat ter beschikking staat van alle bewakingsassistenten om suggesties door te geven. Bijvoorbeeld een forum waarin er verbeterpunten en opmerkingen van de bewakingsassistenten naar het CORT toe in geplaatst kunnen worden en waarin het CORT hierop dan ook kan reageren. Een andere mogelijkheid is een bus, waarin bewakingsassistenten dan een briefje met hun opmerking of vraag kunnen stoppen.

Ten derde formuleerden verschillende respondenten dat ze het beter zouden vinden indien er meer activiteiten, zoals bijvoorbeeld de lessen, gescheiden zouden doorgaan. Op dit moment worden deze zaken vaak gemengd georganiseerd voor mannen en vrouwen en hebben de bewakingsassistenten het gevoel dat vele gedetineerden niet langer gaan om effectief de les te volgen, maar dat zij gaan om bij hun vriendin te kunnen zijn. Desondanks de bewakingsassistenten zich ervan bewust zijn dat mannen en vrouwen in de samenleving ook samen naar de les gaan, vinden ze toch dat dit niet hoort binnen een gevangenis en zijn daarom eerder voorstander van gescheiden lessen en activiteiten. Er waren wel een aantal bewakingsassistenten die zich hier niet aan stoorden, maar omdat er toch wel een ruim aantal bewakingsassistenten dit aangaf, kan het toch interessant zijn voor de praktijk om dit eens te herbekijken.

6.3.2 Beleidsaanbevelingen

Een aanbeveling naar het beleid toe is om een betere koppeling te realiseren tussen het aanbod van de hulp- en dienstverlening binnen de muren en het aanbod buiten de muren. Er zijn nog te weinig krachtige verbindingen met de samenleving zichtbaar terwijl het belangrijk is om de trajecten in de gevangenis te koppelen met trajecten na de detentie (Vanherk & Paterson, 2011). In Vlaanderen werkt men reeds samen met organisaties van buiten de gevangenis binnen de muren, dus er is een basis aanwezig, maar deze dient nog verder onderbouwd te worden. In het onderzoek halen enkele respondenten dit zelf ook aan als een werkpunt. Zij zijn van mening dat de gedetineerde vaak goed wordt begeleid in de gevangenis, maar een beetje aan zijn lot wordt overgelaten wanneer hij vrij komt. Volgens hen dient er een betere afstemming gerealiseerd te worden. Een betere koppeling van het traject dat de gedetineerden afleggen binnen de muren, aan het aanbod buiten de gevangenis kan gerealiseerd worden via onder andere betere communicatiekanalen en een aangepaste manier van werken (Vanherk & Paterson, 2011). Zo dient er een manier gecreëerd te worden om het traject dat de gedetineerde volgt binnen de gevangenis verder te zetten buiten de muren indien de gedetineerde dit wenst. Op dit moment stoppen de meeste vormen van hulp- en dienstverlening die in de gevangenis werden opgestart wanneer de gedetineerde de gevangenis verlaat, terwijl verschillende gedetineerden deze graag zouden verder zetten. Het beleid kan trachten hiervoor de mogelijkheid te creëren.

6.4 CONCLUSIE

Dit onderzoek peilt naar de perceptie van bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent over hulp- en dienstverlening voor gedetineerden. Ook is er onderzocht wat de voornaamste taken zijn van de bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent en hoe de samenwerking tussen de hulp- en dienstverleners en de bewakingsassistenten verloopt.

Het onderzoek heeft aangetoond dat bewakingsassistenten over het algemeen positief staan tegenover de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Zij halen verschillende voordelen aan en eveneens een aantal nadelen, maar bevestigen dat ze hulp- en dienstverlening een goede zaak vinden. De taken van een bewakingsassistent verschillen sterk van dienst tot dienst en zijn zeer divers. Het is gebleken dat hun takenpakket veel verder gaat dan het garanderen van de veiligheid

binnen de muren. Dit komt overeen met de bevindingen die in de literatuurstudie naar voren kwamen. Over de samenwerking met het coördinatieteam van de hulp- en dienstverlening (CORT) zijn een aantal bewakingsassistenten tevreden, maar de meeste bewakingsassistenten vinden dat het bewakingspersoneel meer betrokken moet worden bij het nemen van beslissingen e.d. aangaande hulp- en dienstverlening voor de gedetineerden. Eveneens kan de communicatie tussen het CORT en het bewakend personeel beter. Het is belangrijk dat de mensen die het dichtst bij de gedetineerden staan voldoende betrokken worden bij het nemen van beslissingen aangaande het beleid.

Een gelijkaardig onderzoek voeren in andere gevangenissen zou een meerwaarde zijn binnen de onderzoekswereld, zodat er kan gekeken worden of de percepties van de bewakingsassistenten in de diverse gevangenissen gelijklopend zijn of eerder verschillen. Daarnaast kan het beleid werken aan een betere afstemming tussen het aanbod binnen de muren en het aanbod buiten de muren.

7 BIBLIOGRAFIE

Baarda, B., Bakker, E., Fischer, T., Julsing, M., Peters, V., Van der Velden, T., et al. (2013). *Basisboek Kwalitatief Onderzoek: Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.

Baarda, B., van der Hulst, M. & de Goede, M. (2012). *Basisboek Interviewen: Handleiding voor het voorbereiden en afnemen van interviews*. Groningen/Houten: Noordhoff Uitgevers.

Beijersbergen, K.A., Dirkzwager, A.J.E., Molleman, T., van der Laan, P.H. & Nieuwbeerta, P. (2013). Procedural Justice in Prison: The Importance of Staff Characteristics. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminologie*, XX (X), p 1-22.

Belgisch Staatsblad. Decreet hulp- en dienstverlening aan gedetineerden (2013). Retrieved from http://www.ejustice.just.fgov.be/mopdf/2013/04/11_1.pdf#Page41.

Bennet, J., Crewe, B., & Wahidin, A. (2012). *Understanding Prison Staff*. New York: Routledge.

Beyens, K., & Boone, M. (2013). *Zeg maar Henk tegen de chef: ervaringen met het Belgische detentieregime in de PI Tilburg*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.

Crawley, E. (2004). *Doing prison Work: The public and private lives of prison officers*. London and New York: Routledge.

Crewe, B. (2011). Soft power in prison: Implications for staff – prisoner relationships, liberty and legitimacy. *European journal of Criminology*, 8 (6), 455 - 468.

Cullen, F.T., Latessa, E.J., Burton, W.S., & Lombardo, L.X. (1993). The correctional orientation of prison wardens: is the rehabilitative ideal supported? *Criminology*, 31 (1), p 69- 92.

Dilulio, J. (1987). *Governing Prisons: A Comparative Study of Correctional Management*. New York: Free Press.

Farkas, M. A. (1999). Correctional officer attitudes toward inmates and working with inmates in a "get tough" era. *Journal of Criminal Justice*, 27, 495-506.

Federale Overheidsdienst Justitie. (2014). Jaarverslag 2014 Directoraat-generaal Penitentiaire Inrichtingen. Geraadpleegd op 18 mei 2016, op http://justitie.belgium.be/nl/publicaties/jaarverslag_epi_2014.

Federale Overheidsdienst Justitie. (2016). *Meer info over de gevangenis van Gent*. Geraadpleegd op 25 april 2016, op

http://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/gevangenis/belgische_gevangenis/gevangenis/meer_info/gent.

Gevangenis Gent. (2011). Jaarverslag Hulp- en Dienstverlening aan gedetineerden. Geraadpleegd op 25 april 2016, op http://www4.vlaanderen.be/wvg/welzijnsamenleving/hulpaangedetineerden/jaarverslagen/Documents/JAARRAPPORT_HD_2011_GENT.pdf.

Gevangenis Gent. (2014). *Gevangenis Gent: hulp- en dienstverlening aan gedetineerden*. Geraadpleegd op 25 april 2016, op http://www4.vlaanderen.be/wvg/welzijnsamenleving/hulpaangedetineerden/jaarverslagen/Documents/2014/od_jv-gent_20150630.pdf.

Gevangenis Gent. (2015). *Onze Medewerkers*. Geraadpleegd op 25 april 2016, op http://www.gevangenisgent.be/PAGINA's/organisatie_medewerkers.htm.

Giavrimis, P. (2012). The Training of Prison Guards: The Case of Greece. *International Journal of Criminology and Sociological Theory*, 5(1), 871 – 885.

Hellemans, A., Aertsen, I., Goethals, J. (2008). Externe evaluatie strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Geraadpleegd op 18 mei 2016, op https://www.law.kuleuven.be/linc/onderzoek/Externe_evaluatie_HDV_gedetineerden_-_Eindrapport_18_juli_2008.pdf.

Hemmens, C., & Stohr, M.K. (2000). The two faces of the correctional role: An exploration of the value of the correctional role instrument. *International journal of offender therapy and comparative criminology*, 44 (3), p 326 – 349.

Interdepartementale commissie hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. (2000). *Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Strategisch plan van de Vlaamse Gemeenschap. Missie, klachtlijnen, ambities, strategieën en kritische succesfactoren*. Geraadpleegd op 11 mei 2016 via <https://wvg.vlaanderen.be/welzinnenjustitie/gedetineerden/strategischplanhulpdienstverleningaaangedetineerden.doc>.

Interdepartementale Commissie Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. (2000). *Strategisch plan van de Vlaamse Gemeenschap: Missie, krachlijnen, ambities, strategieën en kritische succesfactoren*. Geraadpleegd op 18 februari 2015, op <http://www4.vlaanderen.be/wvg/welzijnsamenleving/hulpaangedetineerden/documentatie/Documents/strategischplanhulpdienstverleningaaangedetineerden.pdf>.

Klasbak (2013). *Organisatie van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden*. Geraadpleegd op 18 februari 2015, op <http://klasbak.net/doc/Toelichting%20H&D%2020130522.pdf>.

Lambert, E. & Paoline, E.A. (2010). Take this job and shove it: an exploratory study of turnover intent among jail staff. *Journal Of Criminal Justice*, 38(2), 139-148.

Liebling, A., Price, D., & Elliott, C. (1999). Appreciative inquiry and relationships in prison. *Punishment and society*, 1 (1), p 71- 98.

Liebling, A., Price, D., & Shefer, G. (2011). *The Prison Officer*. London and New York: Willan Publishing.

Loyens, K. (2004). Resocialisatie van (ex-)gedetineerden 'Vlaanderen versus Nederland'. *Fatik*, 104, 7-11.

Maes, M. (2009). Het actuele penitentiaire beleid in confrontatie met zijn verleden. In T. Daems (Eds.), *Achter tralies in België* (47-73). Gent: Academia Press.

Meek, R. & Lewis, G. (2014). The Impact of a Sports Initiative for Young Men in Prison Staff and Participant Perspectives. *Journal of sport & social issues*, 38(2), 95-123.

Molleman, T. & Leeuw, F.L. (2012). The Influence of Prison Staff on Inmate Conditions: A Multilevel Approach to Staff and Inmate Surveys. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 18 (2), p 217-233.

Polfliet, K. (2009). De Vlaamse hulp- en dienstverlening aan gedetineerden of hoe de nieuwe wegen vaste vorm krijgen.... In T. Daems (Eds.), *Achter tralies in België* (205-219). Gent: Academia Press.

Scheirs, V., Beckmann, M., Beyens, K., De Ridder, S., Kennens, P., Roosen, M., et al. (2015). De atleet in minister Koen Geens: penologische reflecties bij zijn justitieplan. *Panopticon*, 36(4), 361 – 374.

Sedgley, N.H., Scott, C.E., Williams, N.A. & Derrick, F.W. (2010). Prison's Dilemma: Do Education and Jobs Programmes Affect Recidivism?. *Economica*, 77(307), 497-517.

Selor. (n.d.). *Een job als penitentiair beambte*. Geraadpleegd op 20 april 2016, op http://www.selor.be/DataSelor/otherpdf/brochure_pb_nl.pdf.

Stohr, M.K., Hemmens, C., Collins, P.A., Iannacchione, B., Hudson, M., & Johnson, H. (2012). Assessing the Organizational Culture in a Jail Setting. *The Prison Journal*, XX (X), p 1-30.

Strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. (2015-2020). Retrieved from http://www4.vlaanderen.be/wvg/welzijnsamenleving/hulpaangedetineerden/documentatie/Documents/strap_gedetineerden_2015_2020_definitief.pdf.

Tewksbury, R., & Mustain, E. E. (2008). Correctional orientations of prison staff. *The prison Journal, 88*, 207-233.

Tournel, H. & Snacken, S. (2009). *Vorming, opleiding en arbeidstoeleiding in zeven Vlaamse gevangenissen*. Brussel: Koning Boudewijnstichting.

Tournel, H. (2014). *De gevangenisbewaarder: het professioneel leven in beeld*. Antwerpen: Maklu.

Van der Laenen, F. & Polfliet, K. (2010). Het Forensisch welzijnswerk in Vlaanderen, een stand van zaken. *Welzijnsgids, 75*, 113 – 131.

Van Poecke, J. (2009). Binnen de gevangensmuren. In T. Daems (Eds.), *Achter tralies in België* (193-203). Gent: Academia Press.

Van Tomme, N., Voets, J., & Verhoest, K. (2011). *De netwerken hulp- en dienstverlening aan gedetineerden vanuit een netwerkmanagementperspectief*. Geraadpleegd op 31 juli 2015, op https://steunpuntwvg.be/images/swvg-1-publicaties/2011_13-w12-netwerken-hulpverlening-gedetineerden.

Vanherk, G. & Paterson, N. (2011). Hulp- en dienstverlening aan gedetineerden strategisch plannen – wat valt er te vieren, maar vooral: wat ligt er voor ons? *Fatik, 132*, p 20-26.

Vuelo, M., & Kruttschnitt, C. (2008). Prisoners' Adjustment, Correctional Officers, and context: The Foreground and Background of Punishment in Late Modernity. *Law & Society review, 42* (2), p 307-336.

8 BIJLAGEN

8.1 BIJLAGE 1: INTERVIEWSHEMA

Interview met penitentiaire bewakingsassistenten in het kader van mijn masterthesis in samenwerking met de gevangenis van Gent.

Introductie

Beste Mevrouw/Meneer, eerst en vooral wil ik u graag bedanken voor uw deelname aan dit interview. Mijn naam is Rosanne Roeland, ik zit in mijn laatste jaar van de opleiding agogische wetenschappen en doe voor mijn thesis een onderzoek naar de perspectieven van penitentiaire bewakingsassistenten betreffende hulp- en dienstverlening in de gevangenis van Gent.

Dit onderzoek komt er op vraag van de hulp- en dienstverlening zelf en het doel van dit interview is om meer inzicht te krijgen in hoe bewakingsassistenten in de gevangenis van Gent tegenover hulp- en dienstverlening binnen de gevangenis staan. Op basis van de verzamelde gegevens, zal ik een kwalitatieve thesis schrijven en deze voorleggen aan de hulp- en dienstverlening van de gevangenis van Gent. Zij kunnen dan zelf bepalen wat ze met de resultaten van mijn onderzoek willen doen.

Dit interview zal opgenomen worden zodat ik dat achteraf kan uittypen en de verwerking vlot kan verlopen. Uiteraard zal de informatie in deze thesis strikt vertrouwelijk en anoniem behandeld worden tenzij u dit zelf anders wenst. Het interview zal ongeveer 1u duren.

Informed consent toelichten en laten ondertekenen.

Indien u nog vragen heeft, kan u die gerust aan mij stellen.

Interview

Achtergrondinformatie penitentiair bewakingspersoneel. (Leeftijd, redenen).

- Kan u uzelf even voorstellen?
 - Hoe oud bent u?
 - Hoelang beoefent u al de functie van penitentiaire beambte?
 - Heeft u daarvoor andere jobs beoefend? Indien ja, welke jobs?
 - Wat zijn de voornaamste redenen waarom u gekozen hebt voor deze job? Wat waren uw drijfveren?

Takenpakket en perceptie penitentiair bewakingspersoneel t.a.v. hulp- en dienstverlening.

- Kan u mij wat meer vertellen over de taken die u uitvoert binnen de gevangenis van Gent?

Ik heb daarstraks al gezegd dat we het voornamelijk zouden hebben over hulp- en dienstverlening. Daarover zou ik nu graag een aantal vragen stellen.

Wat verstaat u onder hulp- en dienstverlening?

Welke vormen van hulp- en dienstverlening voor gedetineerden bestaan er binnen de gevangenis van Gent?

- Hoe staat u daar tegenover?
 - Wat vindt u goed?
 - Wat zijn voordelen voor gedetineerden?
 - Wat zijn voordelen voor de gevangenis?
 - Wat zijn voordelen voor de samenleving?

- Kan u een goed voorbeeld geven van een praktijk van hulp- en dienstverlening?
 - Is dit dan in groep of individueel?
- Wat vindt u minder goed?
 - Wat zijn nadelen voor gedetineerden?
 - Wat zijn nadelen voor de gevangenis?
 - Wat zijn nadelen voor de samenleving?
- Kan u een slecht voorbeeld geven van een praktijk van hulp- en dienstverlening?
 - Is dit dan in groep of individueel?
- Wat zijn uw taken m.b.t. hulp- en dienstverleningsactiviteiten?
 - Wat loopt er goed?
 - Wat zou anders kunnen?
 - In welke mate verschillen uw taken naargelang het gaat om een individuele activiteit of een groepsactiviteit?
 - Van welke vorm van activiteiten bent u voorstander? Wat zijn de redenen hiervoor?
 - Waaraan is er volgens u nood binnen het aanbod van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden?
 - Wat vindt u belangrijk?
 - Wat vindt u minder belangrijk?
 - Welke suggesties heeft u om de organisatie vanuit het coördinatieteam van het hulp- en dienstverleningsaanbod, ook wel bekend als het COURT, te verbeteren?
 - In welke mate kunt u deze suggesties doorgeven aan de organisatoren? Of aan de directie?
 - In welke mate kunnen gedetineerden suggesties doen m.b.t. de activiteiten die georganiseerd worden?
- Hoe wordt u op de hoogte gebracht over de hulp- en dienstverleningsactiviteiten die in de gevangenis van Gent worden georganiseerd?
 - Wat loopt er goed?
 - Wat zou anders kunnen?
- Wat voor een invloed heeft participatie aan hulp- en dienstverlening van gedetineerden
 - Op uw relatie met gedetineerde?
 - Op de veiligheid/organisatie van de gevangenis?
- In welke mate beïnvloeden bewakingsassistenten de deelname van gedetineerden aan hulp- en dienstverleningsactiviteiten?
 - In welke mate is het uw taak om gedetineerden op de hoogte te brengen over het aanbod van hulp- en dienstverlening?
 - In welke mate is het uw taak om gedetineerden te stimuleren om deel te nemen of deel te blijven nemen aan hulp- en dienstverleningsactiviteiten?
- Welk algemeen beeld leeft er volgens u onder de bewakingsassistenten m.b.t. hulp- en dienstverlening in de gevangenis?

Opleiding tot penitentiair bewakingsassistent. (reservevragen)

Kan u beschrijven hoe u penitentiair bewakingsassistent bent geworden?

- Wat zijn de vereisten om de opleiding te mogen volgen?
- Welke aspecten kwamen aan bod tijdens de opleiding?
 - Heeft u suggesties om de opleiding te verbeteren?
 - Zijn er aspecten waar meer nadruk op gelegd mag worden?
 - Zijn er aspecten waar minder nadruk op gelegd mag worden?
 - Wat miste u in de opleiding?
 - In welke mate kwam u tijdens uw opleiding tot bewakingsassistent in contact met hulp- en dienstverlening?
- Hoelang heeft uw opleiding om bewakingsassistent te worden geduurd?

Relatie tussen penitentiair bewakingspersoneel en gedetineerden. (reservevragen)

- Hoe zou u uw relatie met de gedetineerden omschrijven?
 - Wat loopt er goed?
 - Wat loopt er minder goed?
 - Kan u wat meer vertellen over (wederzijds) respect tussen beambten en gedetineerden?

- Kunnen de gedetineerden het bewakingspersoneel gemakkelijk aanspreken of is er een grote barrière tussen het personeel en de gedetineerden?

Afsluiting

Zijn er nog aspecten die u graag zou willen toevoegen? Dingen waarvan u zegt, die zijn nog niet aan bod gekomen?

Heeft u nog vragen of opmerkingen?

Dan wil ik u graag bedanken voor uw deelname en uw tijd!

8.2 BIJLAGE 2: NIET INGEVULDE INFORMED CONSENT

Informed Consent

Geachte heer, mevrouw,

Doel van het onderzoek.

Dit onderzoek wil nagaan wat de perspectieven zijn van bewakingsassistenten op hulp- en dienstverlening in de gevangenis van Gent. Dit onderzoek is er gekomen op vraag van de hulp- en dienstverleners.

Het interview.

Het interview is individueel en zal afgenomen worden tijdens de werkuren van de deelnemende bewakingsassistenten binnen de gevangenis van Gent op een moment dat zij het meest geschikt achten. De interviews zullen afgenomen worden door Rosanne Roeland, zij is studente van de master Agogische Wetenschappen en zal verantwoordelijk zijn voor het verwerken van de gegevens en het schrijven van een kwalitatieve thesis omtrent deze materie. Het gesprek zal opgenomen worden voor een vlotte verwerking van de gegevens. Het interview zal ongeveer 30 tot 45 minuten duren. Tijdens het interview zijn er geen goede of foute antwoorden, de deelnemer is vrij om te zeggen wat hij/zij wil.

Behandeling van uw gegevens.

Uw gegevens zullen volledig anoniem verwerkt worden, tenzij u aangeeft dat u dit anders wenst. Enkel uw leeftijd, geslacht, aantal dienstjaren en rang binnen de gevangenis zullen opgenomen worden in het onderzoek.

Vrijwillige deelname.

U bent zich ervan bewust dat u het volste recht heeft om te weigeren om deel te nemen aan dit onderzoek en stemt dus geheel vrijwillig toe om uw medewerking te verlenen en deel te nemen aan het onderzoek.

Door het ondertekenen van dit document, verklaart u op de hoogte te zijn van de aard van het onderzoek en bent u bereid om hieraan deel te nemen. Alvast bedankt voor uw medewerking.

Ik, ondergetekende,....., verklaar hierbij dat als deelnemer aan het onderzoek dat:

- Ik de bovenstaande informatie heb doorgenomen.
- Ik volledig vrijwillig deelneem aan het onderzoek.
- Ik toestemming geef aan de onderzoeker om mijn gegevens anoniem te gebruiken.

Voor akkoord,

Handtekening van de onderzoeker:

Handtekening van de respondent:

8.3 BIJLAGE 3: LABELSCHEMA

Labelschema

- Taken bewakingsassistenten (blauw onderlijnd)
 - o Specifieke taken hulp- en dienstverlening (zwart onderlijnd)
 - o Relatie tussen gedetineerden en bewakingspersoneel (groen onderlijnd)

- Hulp- en dienstverlening algemeen (potlood)
 - o Voordelen
 - Voor de gedetineerden (geel)
 - Voor de gevangenis (groen)
 - Voor de samenleving (oranje)
 - o Nadelen
 - Voor de gedetineerden (roos)
 - Voor de gevangenis (blauw)
 - Voor de samenleving (paars)

- Samenwerking bewakingsassistenten en CORT (rood)
 - o Inspraak bewakingsassistenten (rood onderlijnd)

8.4 BIJLAGE 4: INTERVIEW RESPONDENT 1

Interview 1

Rosanne: (Euh) Dus ik ben Rosanne, dat had ik al gezegd of?

Respondent 1: Ja.

Rosanne: (Euh) Kan u uzelf eventjes kort voorstellen? Da's kort dus uw leeftijd, hoelang dat u de functie van penitentiair beampte al beoefent en eventueel andere jobs dat belang zouden kunnen hebben, dat u heeft gedaan ofzo?

Respondent 1: Ja. Ik ben Respondent 1, 35 jaar, ik werk nu 5 jaar in de gevangenis. Ik heb (euh) vroeger denk ik 8 jaar in de (euh) metaalindustrie gewerkt, als ploegchef ook. Dat is voldoende waarschijnlijk?

Rosanne: En wat waren de voornaamste redenen dat u voor deze job hebt gekozen? U mag compleet eerlijk zijn over alles trouwens.

Respondent 1: Ja da's (euh) met de besparingen enzo he. Ik was (euh), ik had vroeger 12 mensen onder mij en op het einde had ik nog 4 mensen en een beetje werkzekerheid, (euh) via een kameraad die hier werkte.

Rosanne: Ja ok. Ja, ook aangaande hulp- en dienstverlening, er zijn geen goede of foute antwoorden, dus je zegt wat dat je wil.

Respondent 1: Jaja, tuurlijk.

Rosanne: (Euh) Kan u mij een beetje meer vertellen over de taken dat je hier uitvoert in de gevangenis van Gent?

Respondent 1: Dus ik ben vaste batman. Dus dat houdt in, (euh) ik doe de inschrijvingen van (euh) van de nieuwe mensen die binnenkomen eigenlijk, mensen die van transfer komen, mensen die van buiten komen, mensen die van een instelling komen. Dus ik doe eigenlijk (euh) het eerste onthaal, dan komen ze bij mij terecht: ik doe de fouille, ik schrijf hun verboden en waardevolle voorwerpen in.

Rosanne: Fouilleren enzo ook dan of?

Respondent 1: Ik doe de kledij fouille. Ze moeten zich volledig uitkleden om te kijken of dat er niks in hun kleren zit van drugs of verboden voorwerpen eigenlijk. Ik (euh) ik geef ze een cel ook, ze krijgen een volledig kledij pakket van mij.

Rosanne: Dus echt volledig de eerste aankomst eigenlijk?

Respondent 1: Eerste ja, want ik werk in het centrum ook, dus vaste batman, dat hoort bij het team centrum, ge hebt dat gezien die ronde, dus ik doe ook gewoon de taken van het centrum. Ik ben ook centrum overste.

Rosanne: Ja ok. (Euh) En ja, nu gaan we dus al overschakelen naar de hulp- en dienstverleningsvragen. (Euh) Wat verstaat u onder hulp- en dienstverlening?

Respondent 1: Onder hulp- en dienstverlening? Tgoh.

Rosanne: Ja, dat is een zeer algemene vraag om te beginnen natuurlijk.

Respondent 1: Jaja, maar specifiek over de Vlaamse Gemeenschap of is 't algemeen?

Rosanne: Ja, hoe dat u dat hier ziet hulp- en dienstverlening, ja hoe dat dat hier gaat in de gevangenis van Gent? Wat dat er volgens u onder valt, zo die dingen.

Respondent 1: Tgoh, een beetje zo hulp, dan denk ik eerder zo aan de mensen van Obera eigenlijk. Die van het zorgteam.

Rosanne: Ja, da's onder andere.

Respondent 1: Dat vind ik (euh) hulp- en dienstverlening. Dan hebt ge de VDAB en dan de JWW waarschijnlijk ook.

Rosanne: Ja, ik heb een overzichtje ze, maar het is eigenlijk om te zien wat dat gij weet.

Respondent 1: Ja ik ken alle diensten, maar wat dat ze juist doen, dat is een beetje vaag voor mij.

Rosanne: Dus je weet wel vaag van wat is er, maar niet juist welke projecten enzo dat ze allemaal opzetten?

Respondent 1: Eigenlijk niet zo goed.

Rosanne: Neen ok. (Euh) Ja, welke vormen van hulp- en dienstverlening bestaan er binnen deze gevangenis? Da's voor u een beetje hetzelfde waarschijnlijk of?

Respondent 1: Dat is hetzelfde.

Rosanne: Ja. En hoe staat u daar tegenover? Dus dat is eigenlijk een beetje van, wat vindt u goed? (Euh) Wat vindt u goed voor de gedetineerden? Wat vindt u goed voor de gevangenis? Wat vindt u goed voor de samenleving? Zo die dingen.

Respondent 1: Ja, ik vind het zeker niet slecht. (Euh) We hebben hier gelijk veel andere van mijn collega's die daar negatief tegenover staan, van mij mogen die gedetineerden geholpen worden eigenlijk. 't Is niet omdat ze straf hebben, dat ze hier echt 24u binnen moeten zitten van mij. Dus op zich vind ik dat niet slecht dat ze daar steun door krijgen eigenlijk.

Rosanne: Dus u bent echt wel, u vindt dat goed dat dat hier is?

Respondent 1: Ja. Juist voor de mensen van de zorg, dat vind ik zowat.

Rosanne: Leg maar verder uit.

Respondent 1: Awel ja, hoe moet ik dat zeggen, der zijn heel veel gedetineerden die niet geholpen worden waarvan ik denk van allee ze zouden beter toch die mensen nekeer aanspreken.

Rosanne: En op basis waarvan, hoe komt dat dan of?

Respondent 1: Hoe dat ze die selectie maken, ik weet dat niet.

Rosanne: Dat weet je niet?

Respondent 1: Volgens mij nemen ze alleen de gemakkelijke maar eigenlijk.

Rosanne: Dus het is echt maar de hulp- en dienstverlening focust zich in u ogen..

Respondent 1: De zorg he.

Rosanne: Het zorgteam specifiek.

Respondent 1: De zorg ja.

Rosanne: Op een bepaald deel van de gedetineerden en u vindt dat dat...

Respondent 1: Ik vind dat ze alleen de gemakkelijke gedetineerden nemen.

Rosanne: Ja, en dat is natuurlijk niet goed, ja ok. En ziet u er voordelen in dan voor de samenleving dat dat hier is die hulp- en dienstverlening of?

Respondent 1: Zeker en vast. Gelijk ze kunnen hier ook lessen volgen dus. Dat is ook, met die lessen dat is ook (euh) altijd dezelfde mensen die die lessen volgen eigenlijk. Dus dat vind ik ook wel een beetje jammer. Ik had het er vorige week nog over met een collega, dat ik zei van: ja het zijn altijd dezelfde mensen, het zijn er zoveel die op hun cel blijven zitten ne ganse dag eigenlijk, die te lui zijn, ik zeg van ze zouden daar beter wat meer moeite voor doen, voor die wat aan te moedigen.

Rosanne: Dus wat meer inzetten op eigenlijk meer gedetineerden?

Respondent 1: Wij zien dat natuurlijk he, het zijn altijd dezelfde die naar die les gaan en die naar zelfs naar keramiek, die zo naar een knutsel les gaan, dat zijn altijd dezelfde mensen, ge kunt denk ik ne man of 20 die hier zit en die doen eigenlijk alles eigenlijk. Dan ja veel jonge gasten eigenlijk die continu in hun bed liggen, die komen juist maar nekeer buiten voor te gaan wandelen, voor te fitnesssen, maar voor de rest ja.

Rosanne: Ja, dus daar is..

Respondent 1: Die zouden ze volgens mij beter wat meer moeten aanmoedigen.

Rosanne: Ok. En de voordelen voor de gevangenis dan? Allee, hoe ziet u dat?

Respondent 1: Geen voordelen eigenlijk, geen enkel voordeel.

Rosanne: Maar voor de gevangenis, dus eigenlijk vooral investeren?

Respondent 1: Qua veiligheid is dat nihil he. Dus dat zijn meer bewegingen eigenlijk, dus die mannen lopen meer rond. Die lessen dat is zonder bewaking, dat is alleen maar ne lesgever dus. Wat gebeurt er daar, dat weten wij eigenlijk niet. Dus een voordeel voor de gevangenis....

Rosanne: Neen, ok. (Euh) En kan u een goed voorbeeld geven van een praktijk van hulp- en dienstverlening dat ge zegt van, dat weet ik dat hier aan de gang is en dat vind ik eigenlijk iets heel goed?

Respondent 1: Die lessen op zich he. Aan den ene kant is het, qua veiligheid is dat niet goed, maar aan de andere kant zijn ze wel uit hun cel dus. Ik bedoel, als ze 24u op cel zitten, dat is ook niet goed natuurlijk he, dus dan is er een beetje de bewegingsvrijheid al om nekeer een les te volgen ofzo.

Rosanne: En als bewakingsassistent omdat ja, u staat in voor de veiligheid, dan heeft u daar toch niet echt...?

Respondent 1: Da's niet goed natuurlijk, da's iets anders he.

(Korte onderbreking door telefoon)

Rosanne: (Euh) Dus dat is dan eigenlijk een groepsactiviteit? Die lessen dat vindt ge een goede zaak?

Respondent 1: Ik vind dat heel goed, ja zeker.

Rosanne: En dat is vooral omdat dat dan de gedetineerden uit hun cel haalt en bijdraagt aan hun ontwikkeling?

Respondent 1: Ja. Qua veiligheid is dat natuurlijk een ander verhaal.

Rosanne: Ja. (Euhm) En wat vindt u dan minder goed aan het hulp- en dienstverleningsaanbod? Eigenlijk hetzelfde: voor de gevangenis, voor de gedetineerden, voor de samenleving, beetje het tegenovergestelde van daarnet.

Respondent 1: Wel hetgeen dat ik daarjuist zei van de zorg eigenlijk, dat ze niet iedereen aanspreken volgens mij, ja gewoon de gemakkelijke mensen die goed meewerken waar ze niet teveel moeite mee hebben eigenlijk. Wij moeten soms (euh) nekeer een interventie doen want die mensen krijgen medicatie en dan moeten we daar binnen gaan in die cel en dan denkt ge van: oei,

da's hier nog in geen weken nekeer gekuist geweest ofzo. Dat ze dat toch niet echt goed opvolgen. Hoe dat ze dat juist (euh) bepalen welke mensen dat ze nemen, dat weet ik ook niet.

Rosanne: Maar da's dus wel echt specifiek dan een opmerking naar het zorgteam toe?

Respondent 1: Ja inderdaad.

Rosanne: En niet echt naar het gehele hulp- en dienstverleningsaanbod?

Respondent 1: Neen zeker niet.

Rosanne: En ziede daar minder goede dingen, dat ge zegt van?

Respondent 1: Eigenlijk niet.

Rosanne: Eigenlijk niet, niet echt?

Respondent 1: Da's heel positief allemaal he dus (euh).

Rosanne: En zie je dan nadelen, welke nadelen zie je daar dan in voor de gevangenis? Vooral veiligheid dan?

Respondent 1: Vooral continu beweging. Mensen die alleen rondlopen eigenlijk.

Rosanne: En voor de samenleving misschien nadelen? Ik weet niet of dat je er daar ziet?

Respondent 1: Neen, zeker niet. Allee ze worden geholpen dus (euh).

Rosanne: En ja, we hebben al een goed voorbeeld gehad, dus die lessen vind u een goed praktijkvoorbeeld. Heeft u ook zo een slecht voorbeeld in u hoofd? Misschien los van dat zorgteam dat ge zegt van dat vind ik eigenlijk niet zo goed? Of een activiteit dat?

Respondent 1: Ik sta daar heel erg open voor eigenlijk. Buiten de veiligheid he, da's.

Rosanne: Da's ook nog een vraag.

Respondent 1: Dat gaat altijd terugkomen waarschijnlijk he da's de veiligheid?

Rosanne: Ja, maar da's natuurlijk belangrijk, want ik interview bewakingsassistenten en dat is jullie 'hoofdjob' zeg maar dus dat mag, dat is normaal dat dat veel aan bod komt. (Euh) Wat zijn nu concreet uw taken m.b.t. hulp- en dienstverlening eigenlijk?

Respondent 1: Goh, als ge in het centrum zit ofzo, heb je ook een post dispatching eigenlijk. Die moeten mensen oproepen eigenlijk, dus we moeten dan roepen naar de sectie bijvoorbeeld van die persoon van die cel die wordt gevraagd voor JWW of voor Obera ofzo. Da's eigenlijk het enigste dat, da's eigenlijk het enigste dat wij moeten doen, mensen oproepen en doorsturen naar de betreffende diensten.

Rosanne: Ja, dat is het enige in kader van hulp- en dienstverlening? (Euh) Enja, wat loopt er dan, loopt dat allemaal altijd goed of zeg je van der zijn dingen die anders zouden kunnen?

Respondent 1: Dat loopt heel goed. Beetje de wachttijden soms voor de mensen van die diensten.

Rosanne: Van de hulp- en dienstverlening bedoelt ge dan?

Respondent 1: Ja, tegen dat die gedetineerde uit zijn cel is, dat die naar het centrum gekomen is, dat die daar effectief (euh) toegekomen is dan, dat duurt toch wel efkes.

Rosanne: Ja, en dat zou misschien beter kunnen dan? Of ge ziet daar niet echt een mogelijkheid?

Respondent 1: Ik denk niet dat dat op te lossen valt eigenlijk. Maar ik denk wel dat dat voor die mensen soms frustrerend is.

Rosanne: En dat is dan omwille van alle veiligheidsmaatregelen of?

Respondent 1: Neen neen, zeker niet. Ja, die worden opgeroepen, ze moeten dan nog een sigaretje roken, ze gaan nog nekeer naar toilet, ze moeten hun nog aankleden...

Rosanne: Het ligt dus vooral eigenlijk bij de gedetineerden dat het zo traag gaat en niet zozeer aan de veiligheid?

Respondent 1: Dat is ergens logisch he. Ze zitten op hun cel en de chef die komt daar zeggen van ja ge moet naar JWW, ze moeten hun nog aankleden natuurlijk, ze moeten de juiste kledij hebben voor buiten te komen eigenlijk, da's ook.

Rosanne: En wat bedoelde dan?

Respondent 1: Ze moeten gevangeniskledij aan hebben.

Rosanne: En normaal is dat dan niet of?

Respondent 1: Op hun cel mogen ze eventueel sportkledij dragen of ne pyjama ofzo. Dat is continu aan en uitkleden. Dat is eigenlijk het enigste, ik denk dat dat wel frustrerend is voor die mensen.

Rosanne: Ahja. Maar dus voor uzelf zie je daar niet echt?

Respondent 1: Neen, zeker niet, zeker niet.

Rosanne: (Euh) En in welke mate verschillen dan uw taken naargelang dat de gedetineerden deelnemen aan een groepsactiviteit of aan een individuele activiteit, zijn er daar dan verschillen in of? In wat dat gij dan moet doen?

Respondent 1: Als het groepsactiviteit is worden ze meestal eerst verzameld eigenlijk. Dan hebben we...

Rosanne: En dat is voor u dan een andere manier van doorgeven dan of van?

Respondent 1: Neen, dat is identiek hetzelfde. Dat is ook met de Walkie Talkie gewoon de mensen oproepen.

Rosanne: Ja, dus voor u maakt dat eigenlijk niet echt uit of dat het in groep of..?

Respondent 1: Dat maakt niet uit, neen.

Rosanne: Ja ok. (Euh, wacht hoor) Ja, voor welke vorm van activiteiten bent u voornamelijk voorstander en wat zijn daar dan de redenen voor?

Respondent 1: Ik vind (euh) die lessen eigenlijk, dat vind ik wel heel goed.

Rosanne: Dus vooral de lessen eigenlijk?

Respondent 1: Wat dat hier wel beperkt is in de gevangenis van Gent. Bijvoorbeeld in de gevangenis van Hoogstraten kunnen ze echt een opleiding volgen eigenlijk, ze kunnen metsen, ze kunnen een opleiding automechanica, elektriciteit kunnen ze volgen, zo dat vind ik wel eigenlijk goed.

Rosanne: En dat kan hier dan nog uitgebreider vind je dat aanbod qua lessen of?

Respondent 1: Wij hebben de mogelijkheden niet denk ik.

Rosanne: En wat bedoel je daar dan mee, de mogelijkheden niet?

Respondent 1: De ruimte op zich.

Rosanne: Ah, de ruimte om te laten doorgaan, ja. Ok (Euh) Enja waaraan is er volgens u, wacht hoor, waaraan is er volgens u nood binnen het aanbod van de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden? Dat ge zegt van dat is er misschien nog niet of dat zou nog toegevoegd kunnen worden of? Zijn er zo zaken waar dat je aan denkt?

Respondent 1: Moeilijke vraag.

Rosanne: Of ja wat dat ge belangrijk vindt of minder belangrijk? Dus die lessen versta ik als dat je eerder belangrijk vindt, zijn er nog zaken die ge zegt van dat vind ik echt belangrijk, goed? Of zaken dat je zegt van dat vind ik eigenlijk minder belangrijk? Het is ok dat dat er is, maar ik vind dat minder belangrijk of?

Respondent 1: Goh, ik zou daar echt nekeer moeten over nadenken. Het enigste wat zo in mij opkomt: we hadden overlaats iemand die al jaren vastzit en die mocht dan nekeer op een UV, dat is uitgaansvergunning zo voor een paar uur, die mocht dan naar buiten voor een afspraak en die wist echt niet van hoe gaat dat zijn buiten, (euh) die had al jaren binnen gezeten, misschien dat ze zo een les geven of mensen begeleiden eigenlijk van hoe gaat het buiten terug zijn.

Rosanne: Dat is er nog niet?

Respondent 1: Ja die was echt, die persoon, die was echt zenuwachtig van: ja ik heb hier zeker 10 jaar of 12 jaar binnen gezeten en van die gsm's, die bussen, hoe gaat dat zijn met die bussen, die auto's en...

Rosanne: Dus echt nog een beetje meer eigenlijk werken op die re-integratie dan? Dat kan beter nog?

Respondent 1: Ja. Ze zoeken wel werk voor die mensen, ze zoeken (euh) een woonst voor die mensen, dus ze moeten wel naar een afspraak gaan, maar die mens ja die was echt zenuwachtig.

Rosanne: Zo de kleine kantjes van het leven meer nog?

Respondent 1: Ja misschien wel, ik weet niet of dat dat gaat.

Rosanne: Ja. En (euh) ja, en heeft u suggesties eigenlijk om de organisatie van het coördinatieteam van de hulp- en dienstverlening, het CORT zoals ze dat hier wel noemen, eigenlijk te verbeteren?

Respondent 1: Goh, het CORT da's de culturele dienst dan zeker he het CORT?

Rosanne: Da's het coördinatieteam van hulp- en dienstverlening.

Respondent 1: Ja, bij ons is dat de culturele dienst van vroeger, ja. Voor dat te verbeteren?

Rosanne: Ja. Algemeen gezien, dat je zegt van?

Respondent 1: Goh ja, misschien ook ja, nekeer dat ze wat meer (euh) een overzicht houden van wie gaat er naar de lessen, nekeer wat meer andere mensen aanspreken. Ik weet ook, ze steken wel in iedere cel flyerkes onder de deuren als er zo iets te doen is. Maar meestal is dat wel, allee in de Gentse feesten ofzo of in de kerstperiode zijn dat dan sportactiviteiten, zo tornooikes dan zie je wel veel gedetineerden meedoen, maar voor de rest is er maar weinig interesse eigenlijk.

Rosanne: Dus nog ook opnieuw meer inzetten op iedereen bereiken eigenlijk en volgens u kunnen zij daar dan ook wel aan bijdragen?

Respondent 1: Ja. Misschien specifiek gaan kijken van wie zit er nu echt binnen en wie zou je kunnen gaan aanspreken. Ik denk bijvoorbeeld van 50 procent van de mensen die hier zitten spreken geen Nederlands, om echt te gaan kijken van nu is het Nederlandse les, we gaan echt die mensen nekeer gaan aansporen of gaan aanmoedigen voor zo een les te volgen.

Rosanne: Ja. En (euh) in welke mate kan je die suggesties dan doorgeven aan de organisatoren of aan de directie of?

Respondent 1: Geen idee.

Rosanne: Geen idee?

Respondent 1: Totaal niet denk ik zelfs.

Rosanne: Niet omdat ze niet bereid zijn? Of niet omdat der niet echt een middel is om dat te doen denkt ge?

Respondent 1: Niet echt een middel. Ge kunt wel de persoon aanspreken, gelijk Koen Polfliet ofzo of ne verantwoordelijke van de bewaking die daar zit, er zijn twee mensen die daar zitten, ik denk Glenn en David zitten daar, maar die voeren ook maar uit natuurlijk.

Rosanne: En hebt ge dan het gevoel van, stel nu dat ge zo die suggestie zou doorgeven aan Koen bijvoorbeeld van die lijsten, zou dat dan, zou daar dan iets mee gedaan worden of zou dat dan zijn van ah ok en dat wordt eigenlijk..?

Respondent 1: Ik denk dat niet. Ik denk dat dat wel zoiets zou zijn.

Rosanne: Dus je hebt echt het gevoel dat je daar iets aan te zeggen hebt?

Respondent 1: Ieder zijn job natuurlijk.

Rosanne: Ja. Maar ge vindt dat dan ook niet zo erg of je zou liever hebben dat je wat meer inspraak zou hebben of?

Respondent 1: Gohja, ik vind dat erg eigenlijk gelijk van die lessen ook omdat het altijd dezelfde mensen zijn en bij ons is het toch, maar soms is dat gemengd ook en dat zijn allemaal koppelkes die daar zitten eigenlijk en, dusja, dat stoort ons, allee mij toch een beetje eigenlijk.

Rosanne: Ja. En?

Respondent 1: Er wordt ook veel, ja hoe moet ik dat zeggen, gesjoemeld en gevoefeld eigenlijk.

Rosanne: En is dat?

(Korte telefonische onderbreking.)

Rosanne: Is dat dan al doorgegeven dat dat storend is? Maar daar wordt dan eigenlijk?

Respondent 1: Dat wordt niet...

Rosanne: Dus dat is al doorgegeven, maar er wordt niet echt iets mee gedaan? En zie je dan een mogelijkheid om daar iets mee te doen buiten dan die lijsten zo echt bijhouden. Ik zeg maar zie je een mogelijkheid om tegen te gaan dat er vooral koppelkes naartoe gaan?

Respondent 1: Ah neen, tuurlijk niet, iedereen is vrij voor zich in te schrijven he. Da's, misschien bewaking bijzetten ofzo maar.

Rosanne: En zou die mogelijkheid er structureel zijn dan volgens u?

Respondent 1: Neen, met de besparingen.

Rosanne: Dus het zou beter zijn, maar het is eigenlijk niet echt mogelijk, ok. (Euh) Enja, in welke mate kan jij dan suggesties doorgeven van welke activiteiten worden georganiseerd voor gedetineerden?

Respondent 1: Dat is ook niet aan ons.

Rosanne: Dus ook eigenlijk niet?

Respondent 1: Neen.

Rosanne: Er is daar geen kanaal voor?

Respondent 1: Neen, niks niks.

Rosanne: En stel dat ge zou zeggen van...

Respondent 1: Er is geen bus bijvoorbeeld aan de deur ofzo.

Rosanne: Neen en het is ook niet van als ge nu zegt van misschien kun je dat eens doen, dan is dat ook het ene oor in het andere oor uit meer?

Respondent 1: Goh, moest ge dat tegen die twee mannen van de bewaking zeggen, die ook alles redelijk, misschien dat ze dat wel nekeer zullen opnemen ofzo, maar ik weet zelf niet aan wie dat zij dat moeten doorgeven dan.

Rosanne: Dus je hebt niet het gevoel dat je daar eigenlijk inspraak in hebt?

Respondent 1: Ah neen, tuurlijk niet. Zeker niet.

Rosanne: En dat stoort niet echt of?

Respondent 1: Neen.

Rosanne: Neen. (Euh) En hoe wordt u op de hoogte gebracht eigenlijk over de hulp- en dienstverleningsactiviteiten hier in de gevangenis?

Respondent 1: Via zo een folderke.

Rosanne: Een folderke, ja. En dat is het enige middel waarmee dat je op de hoogte wordt gebracht?

Respondent 1: Tuurlijk als de CORT activiteiten doet voor de gedetineerden dan krijgen we wel ne mail ook. Met de Gentse feesten zijn het drie weken activiteiten, dan maken ze zo een brochure eigenlijk.

Rosanne: Ja, maar dat is dan hetzelfde als de gedetineerden krijgen eigenlijk?

Respondent 1: Ja dat is hetzelfde.

Rosanne: Dus niet een aparte?

Respondent 1: Juist die mail dat is apart natuurlijk he.

Rosanne: Ja en vindt u dat goed of zegt u van dat zou volgens mij toch anders kunnen of?

Respondent 1: Neen, ik vind dat wel goed eigenlijk.

Rosanne: Da's voldoende ja. (Euh) En (euh) wat voor een invloed heeft participatie aan hulp- en dienstverlening van de gedetineerde op uw relatie met de gedetineerde? Dus allee, uw verhouding eigenlijk, heeft dat daar invloed op of?

Respondent 1: Neen totaal niet.

Rosanne: Misschien omdat gij er dan vooral in het begin mee in contact komt of dat je, u vindt dat dat algemeen geen invloed heeft?

Respondent 1: Totaal niet.

Rosanne: Neen, totaal niet, ok. Enja op de veiligheid/organisatie van de gevangenis? Welke invloed heeft het daarop?

Respondent 1: d' Er zijn meer bewegingen dus. Meer activiteit is meer beweging, meer mensen die vrij rondlopen eigenlijk.

Rosanne: Dus minder veilig eigenlijk?

Respondent 1: Minder veilig. Ja, de veiligheid primeert he.

Rosanne: Ja en allee, vind je dat een probleem dan of niet?

Respondent 1: Ja hier in de gevangenis van Gent is dat een heel groot probleem he, da's, da's ook een beetje de visie van onze directeur eigenlijk.

Rosanne: En kan u dat misschien een beetje verder uitleggen want ik, alllee..

Respondent 1: Allee ja, die is echt pro gedetineerden, wat op zich niet slecht is natuurlijk, maar aan de andere kant, we hebben altijd een aspect van veiligheid dat ook (euh).

Rosanne: En ge voelt u dan soms benadeeld als bewakingsassistent of?

Respondent 1: Ja toch wel eigenlijk, soms wel ja.

Rosanne: En op welke manier uit zich dat dan vooral naar jullie toe eigenlijk dat dat?

Respondent 1: Als we mensen vrij zien rondlopen (euh), bijvoorbeeld voor een les spinning ofzo van de ronde van Vlaanderen, dan fietsen ze twee avonden in de week en die zitten daar ook met 4 of 5 man alleen met vrouwen, ge ziet die daar rondlopen, dat ge denkt van.

Rosanne: En ge kunt daar dan eigenlijk niks aan doen?

Respondent 1: Daar kunnen we niks aan doen.

Rosanne: En dat stoort wel?

Respondent 1: Dat is zo bepaald door de directeur, dat is ondertekend van kijk die, die zijn daar vrij zonder bewaking. Juist om het uur moet je nekeer gaan kijken ofdat ze er nog allemaal zijn.

Rosanne: En dat zou je liever anders zien eigenlijk?

Respondent 1: Ah ik bedoel, ge zit toch in een gevangenis he dus.

Rosanne: Ja. Dus meer bewaking eigenlijk bij die activiteiten?

Respondent 1: Ik heb zoiets van elke activiteit dat er is, zorgt dat er bewaking is. Maar dat is niet mogelijk.

Rosanne: Door de besparingen dan ook opnieuw?

Respondent 1: Ja.

Rosanne: Maar dan, alllee, moest afgezien van de besparingen zou je wel, vindt ge eigenlijk wel dat er overal bewaking zou moeten zijn?

Respondent 1: Eigenlijk wel ja.

Rosanne: En denkt ge....

Respondent 1: Op andere gebieden moeten we heel streng zijn, op de fouilles en dit en dat en dan lopen er mensen gewoon eigenlijk rond, ja.

Rosanne: Dus die verhoudingen kloppen niet echt?

Respondent 1: Die kloppen niet.

Rosanne: En moesten die besparingen er niet zijn, denkt ge dan dat de directie zou zeggen van, we gaan dat nu wel doen?

Respondent 1: Momenteel niet.

Rosanne: Neen.

Respondent 1: Dat is de visie van de directeur.

Rosanne: En daar zijde toch niet echt mee akkoord dan?

Respondent 1: Tgoh, aan de ene kant wel dat hij veel activiteiten doet voor de gedetineerden, dat vind ik wel positief maar qua veiligheid enzo.

Rosanne: Maar het bewakingsaspect kan beter?

Respondent 1: Ja.

Rosanne: Ok. (Euh) Ja en in welke mate beïnvloeden bewakingsassistenten eigenlijk de deelname van gedetineerden aan hulp- en dienstverleningsactiviteiten?

Respondent 1: Tgoh. Wij in het centrum hebben daar totaal geen invloed op he. Ik denk wel als ge op sectie staat, dat ge misschien mensen kunt aansporen voor mee te doen of...

Rosanne: Maar dat zijn dan eigenlijk ook echt specifieke bewakingsassistenten die daar staan die dat dan kunnen doen volgens u?

Respondent 1: Ja.

Rosanne: En, ja, vind je dat dat eigenlijk hun taak is om gedetineerden mee op de hoogte te brengen van activiteiten en?

Respondent 1: Eigenlijk wel.

Rosanne: Dusja ge vindt dat dat echt wel...

Respondent 1: Maar der is geen tijd voor dat is het probleem.

Rosanne: En hoe bedoelde geen tijd voor?

Respondent 1: Tja, we hebben zo een strikt plan eigenlijk, van om dat uur gebeurt dat, dan is het dat, dan is het dat, dat je echt geen tijd hebt voor nekeer, beetje sociaal contact eigenlijk met de mensen eigenlijk.

Rosanne: Dat gaat eigenlijk niet omwille van de strakke planning?

Respondent 1: Ik denk dat niet. Ik sta eigenlijk nooit op sectie maar, die mensen klagen dat ze enorm veel te doen hebben eigenlijk, om dan nog nekeer mensen aan te moedigen voor lessen te volgen of activiteiten mee te doen (euh). Maar het zou wel beter zijn natuurlijk he.

Rosanne: Ok. En in welke mate ziet gij het dan als u taak om de gedetineerden te motiveren? Minimaal dan waarschijnlijk of?

Respondent 1: Ja in het centrum (euh) wij zijn maar een doorschuifstelsel.

Rosanne: Ge hebt die mogelijkheid eigenlijk gewoon niet echt?

Respondent 1: Neen, we hebben die mogelijkheid niet.

Rosanne: Maar moest ge dat hebben en dat zou passen zou ge dat wel doen?

Respondent 1: Tuurlijk ja.

Rosanne: Zou ge zo wel zeggen van?

Respondent 1: Tuurlijk ja, waarom niet.

Rosanne: Ok. En (euh) welk algemeen beeld leeft er volgens u onder de bewakingsassistenten ten aanzien van hulp- en dienstverlening?

Respondent 1: Een heel negatief beeld.

Rosanne: Heel negatief en kan u dat wat meer uitleggen?

Respondent 1: Daar ben ik heel zeker van.

Rosanne: Allee waarom?

Respondent 1: Ik denk met de veiligheid he.

Rosanne: Vooral met het veiligheidsaspect?

Respondent 1: Met de veiligheid ja.

Rosanne: Ook het feit dat ze vinden dan dat er, allee, bij elke activiteit mensen zouden moeten zijn?

Respondent 1: Ik weet niet of ze dat gaan vinden, maar gewoon ja, de meeste die vinden dat niet nodig, ik denk wel dat ge dat zult horen straks.

Rosanne: Ja die vinden dat eigenlijk niet nodig die activiteiten?

Respondent 1: Neen. De veiligheid moet primeren.

Rosanne: Dus die zouden meer liever hebben op cel dan?

Respondent 1: Denk ik he.

Rosanne: Dat is volgens u het algemene beeld dat er leeft?

Respondent 1: Ja. Ook omdat de werkdruk hier heel hoog ligt eigenlijk he. Dat zijn, ja voor de mensen op sectie, dat zijn continu extra bewegingen, mensen lossen, extra kilometers dat ze moeten doen eigenlijk he. Ok, ge wordt betaald van 6 tot 2 voor te werken eigenlijk, maar het is wel heel hectisch op sectie soms.

Rosanne: En zijn er nog andere dingen dat je zegt van dat wil ik kwijt over hulp- en dienstverlening? Dat je goed vindt, slecht vindt, algemeen, dat ik nog niet gevraagd heb?

Respondent 1: Neen neen, ja, misschien een beetje meer informatie over de diensten hier.

Rosanne: Dus u zou graag als bewakingsassistent een beetje meer weten van wat is er juist, wat doen ze juist eigenlijk?

Respondent 1: Ja.

Rosanne: En dat vindt ge dat er nu niet is?

Respondent 1: Ja, ze hebben dat waarschijnlijk wel nekeer (euh) de eerste dag dat je hier begint krijg je wel zo een folderke gelijk dat ik gezegd heb. Achter al die jaren.

Rosanne: Dus dat zou wel eens mogen heropgefrist worden eigenlijk?

Respondent 1: Ik vind dat wel ja.

Rosanne: En ge vindt dan misschien dat bewakingsassistenten, buiten dan de folderkes dat de gedetineerden ook krijgen, misschien wel wat extra info zouden moeten krijgen?

Respondent 1: Ja.

Rosanne: Ja. En op welke manier zie je dat dan? Via mail, via ne nieuwsbrief, op papier?

Respondent 1: Via de nieuwsbrief, ja, dat is via mail bij ons, dus (euh) dat zou ik wel doen als ge zo zou zeggen van kijk we gaan nekeer van 2 tot 4 nekeer (euh) een uiteenlegging doen, er gaat toch geen volk komen omdat iedereen naar huis wil ofzo, dus via mail zou dat misschien niet slecht zijn.

Rosanne: Ja, ok. (Euh) Ja, we hebben nog een beetje tijd dus mag ik nog een paar vraagjes stellen?

Respondent 1: Ja, tuurlijk.

Rosanne: Dus nu gaat het een beetje meer over uw opleiding tot bewakingsassistent. (Euh) Kan u dat een beetje beschrijven hoe u penitentiair bewakingsassistent bent geworden? Allee zo, welke vereisten waren er om te mogen beginnen, welke aspecten kwamen tijdens de opleiding aan bod?

Respondent 1: Als vereiste moest je een diploma van secundair onderwijs hebben, dus van het middelbaar. Dan moest ge examens doen bij Selor. Was eigenlijk niet gemakkelijk, ja, ik had nooit gedacht dat ik zou geslaagd zijn. Toch gelukt (euh) dan ben ik eigenlijk heel kort daarna in een jaar, 1 jaar opleiding gestart.

Rosanne: Dus uw opleiding heeft 1 jaar geduurd?

Respondent 1: Die heeft 1 jaar geduurd. Dat was een nieuwe opleiding, dat was 6 maanden theorie lessen eigenlijk en dan 6 maanden stage.

Rosanne: En waarover gingen die theorielessen dan vooral?

Respondent 1: Over alles. Pas op, ik had al 10 jaar gewerkt en daar komde dan, ge moet dan weer op de schoolbanken gaan zitten eigenlijk en dan staat er daar zo een echte ambtenaar voor u dat ge denkt van verdorie waar ben ik terecht gekomen. Dan leren ze u bijvoorbeeld van bij de etensbedeling hoe dat je moet scheppen, dat ge 1 stukske moet geven en dat je. Allemaal zo van die domme dingen dat ik denk he.

Rosanne: Ja. En kwam hulp- en dienstverlening op één of andere manier in die opleiding aan bod of totaal niet?

Respondent 1: Neen, totaal niet eigenlijk.

Rosanne: Neen. Dus zelfs niet vernoemd of?

Respondent 1: Juist de mensen van de Rode Antraciet, ik denk dat dat ook een beetje (euh), die leren u wel omgaan zo met gedetineerden dus.

Rosanne: Dus daar bent u nekeer mee in contact gekomen?

Respondent 1: Ja daar hebben we echt een opleiding van gehad he. Over de Z&P, zelfmoordpreventie ook (euh), maar voor de rest. Er zijn wel nekeer een aantal mensen van de PSD zo een keer een uiteenzetting komen, maar dat was ook alles.

Rosanne: Dus heel kort, algemeen en...

Respondent 1: Ja.

Rosanne: Ok. En vindt u dat, heeft u suggesties zelf om de opleiding te verbeteren? Ik weet dat ze al een paar keer veranderd is dus ik weet niet maar?

Respondent 1: Te verbeteren?

Rosanne: Zo ja, zaken dat ge zegt van daar mag maar nadruk op gelegd worden of dingen dat je zegt van die komen eigenlijk teveel aan bod en dat is eigenlijk niet nodig of?

Respondent 1: Ik vind de theorie is veel te uitgebreid eigenlijk. Een (euh) dat we recht hebben gehad vind ik wel goed, dat we zo een beetje algemeen de straffen, of hoe moet ik dat zeggen, hoe noemt dat nu juist, de tucht behandeling enzo. Dat vind ik wel interessant dat je weet van ze kunnen 7 dagen een veiligheidscel krijgen, dat kan verlengd worden, maar hoe dat je een appèl moet doen, hoe dat ge moet etensbedeling doen, hoe dat ge...

Rosanne: Dat mag minder?

Respondent 1: Zet dat allemaal in stage gewoon en ge leert dat wel op de werkvloer.

Rosanne: Ja, ok. En (euh) hoe zou u uw relatie met de gedetineerden eigenlijk omschrijven? Allee wat vindt ge dat er goed loopt, wat loopt er minder goed? Allee is er wederzijds respect tussen de beampten en de gedetineerden?

Respondent 1: Ja, van sommigen wel ja. Ik heb (euh) ene vaste Fatik eigenlijk, ne knecht (euh) dus dat gaat wel heel goed. Aan de andere kant, weet ge toch dat ge die niet kunt vertrouwen en dat ze er u toch altijd opleggen, ergens weet ge dat wel uit het verleden.

Rosanne: En dat gebeurt dan ook of dat is gewoon omdat ge sowieso achterdochtig?

Respondent 1: Dat gebeurt zeker. Maar we zien dat niet direct altijd.

Rosanne: En zijn daar, kunde daar een voorbeeld van geven of?

Respondent 1: Tgoh, (euh). Mijn vorige Fatik die hielp mij altijd perfect, nooit problemen mee gehad, maar.

Rosanne: En wat moet hij dan juist doen bij u die Fatik?

Respondent 1: Ja, die maakt dan (euh), meet die gedetineerden op, welke maat van kleren dat hij wil, die maakt de bakken klaar, die helpt mij achteraf, ik doe de fouille van de kledij, die hangt die kledij dan op ne kapstok enzo, dat het werk een beetje vlotter zou verlopen eigenlijk he.

Rosanne: Ja.

Respondent 1: Maar ja die loopt ook soms wel een beetje vrij eigenlijk he, dat is. In het verleden al een aantal keer dat ze dan eigenlijk dealen onderweg ofzo dus dan die vrijheid voor naar de cel te gaan.

Rosanne: Maar dat wordt dan wel ontdekt?

Respondent 1: Ja kijk nu, met de gedetineerde, mijne Fatik nu (euh), juist een mailke gelezen dat hij ook weer aan het dealen zou zijn (euh).

Rosanne: En dan moede dat extra in de gaten houden of van als er een vermoeden is, wordt die direct?

Respondent 1: Het is mij nog niet opgevallen dus (euh), maar nu moeten we dat extra...

Rosanne: Ja. En als dat er is wordt die direct?

Respondent 1: Afgezet ja.

Rosanne: Ja, ok. (Euh) Enja, zou je dat, vind je dat dan goed dat dat zo is of zegde van ik vind dat die relaties anders moeten zijn of? Of dat er meer respect moet zijn of?

Respondent 1: Neen neen neen. Een beetje wederzijds respect.

Rosanne: En dat is er wel vindt ge meestal?

Respondent 1: Bij mij wel toch, bij sommige is dat wel iets anders maarja.

Rosanne: Ok. En (euh) kunnen de gedetineerden het bewakingspersoneel gemakkelijk aanspreken vindt u of is er eerder eigenlijk een barrière zeg maar?

Respondent 1: D'es niet ja, ik sta niet altijd open eigenlijk als er zo iemand bij mij komt (euh) voor iets te vragen.

Rosanne: Persoonlijk zelf?

Respondent 1: Persoonlijk als die zo bij mij komt voor iets te vragen, dan zeg ik ge hebt uwe chef op sectie ge moet dat daar maar aan vragen.

Rosanne: Ja. Dus gij staat niet altijd open voor alle vragen?

Respondent 1: Niet altijd.

Rosanne: En is daar een reden voor?

Respondent 1: Ja dat wordt azo, ge wordt zo opgeleid eigenlijk ja.

Rosanne: Ja, ge wordt echt zo opgeleid van: ge moet, ze moeten dat maar vragen aan de verantwoordelijke daar en mij moeten ze daar niet mee lastig vallen?

Respondent 1: Da's een beetje aan de regels houden eigenlijk he. Ze kunnen zo bij iedereen gaan vragen he. Want uiteindelijk vragen ze toch aan iedereen dezelfde vraag ze. Want ze zoeken iemand die hun dan uiteindelijk zal helpen.

Rosanne: Ahja dus.

Respondent 1: Waardat ze het dan wel van krijgen.

Rosanne: Dus ge vindt ook niet dat dat anders moet? Ge vindt eigenlijk dat dat wel goed is op die manier?

Respondent 1: Ja.

Rosanne: Ja, dus er is dan wel altijd iemand waardat ze dan bij terecht kunnen eigenlijk?

Respondent 1: In principe (euh) de chef op sectie.

Rosanne: J, ok. Dus ge vindt dat niet de taak van elke bewakingsassistent om?

Respondent 1: Ik vind dat niet.

Rosanne: Neen, ok. Ik weet niet of dat ge algemeen nog iets wilt toevoegen dat ge zegt van, over hulp- en dienstverlening, over uw taken, een algemene opmerking, dat ge zegt van neemt dat mee in uw onderzoek.

Respondent 1: Ik zou willen van mensen van Obera eigenlijk.

Rosanne: Van?

Respondent 1: Van de mensen van Obera eigenlijk. Dat die de geïnterneerden wat beter opvolgen eigenlijk.

Rosanne: Dat vindt ge...

Respondent 1: Dat vind ik wel heel belangrijk (euh). En dan voor die lessen dan he.

Rosanne: Ja, meer iedereen bereiken eigenlijk?

Respondent 1: Ja. Maar ik moest dat nekeer, bij uw taken nekeer nagaan wie dat er daar allemaal zit (euh), dat je zo altijd diezelfde namen ziet terugkomen eigenlijk.

Rosanne: Ja.

Respondent 1: Dat ze dat misschien anders kunnen aanpakken.

Rosanne: Dat vindt ge het voornaamste? Maar eigenlijk, dus ge vindt het, als ik een beetje kan samenvatten: dus ge vindt het goed dat het er is en de veiligheidsmaatregelen zou ge liever anders zien, maar ge weet dat die mogelijkheid er niet echt is. En de lessen wat meer zo kijken van iedereen bereiken en.

Respondent 1: Ja, niet altijd de koppelkes. Ik begrijp dat aan de ene kant ook wel ze dat ze nekeer elkaar willen zien ofzo, maar.

Rosanne: Maar dat hoeft dan eigenlijk niet in de les zeg maar? Ja ok, dan heb ik denk ik eigenlijk alles. Dus dan wil ik u graag bedanken voor uw deelname. Ik ga u zeker op de hoogte houden van wat er uit mijn onderzoek is gekomen zeg maar en ik heb ook nog een bedankingske mee.